

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จัดลำดับการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของชุมชนและโรงเรียน

จะนำเสนอโดยสมมุติชื่อของชุมชนและโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 แห่ง ดังนี้ คือ บ้านคลองผ่าน บ้านรุ่งอรุณ บ้านดอนศิลา บ้านแล้งธารา บ้านผางาม และบ้านเนินหลวง ข้อมูลที่นำเสนอในตอนี่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ก. สภาพทั่วไปของชุมชน

ข. สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของชุมชนและโรงเรียน

สภาพทั่วไปของชุมชน

กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล คือ ตำบลลำทะเมนชัย ตำบลลำปอง ตำบลลำลัด และตำบลนาบ่อหอม ในพื้นที่กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย ประกอบด้วยประชากรหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่มีทั้งคนเมืองพื้นราบ (ไทยใหญ่) และชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น กะเหรี่ยง ลีซอ มูเซอดำ มูเซอแดงและมั่ว ซึ่งแต่ละเผ่าต่างก็มีประเพณีและวัฒนธรรมแตกต่างกันไป แต่ละเผ่าต่างก็มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของกิ่งอำเภอนี้ ส่วนใหญ่แล้วมีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่บนเนินเขากระจัดกระจายอยู่ในตำบลลำทะเมนชัย ตำบลลำปอง และตำบลลำลัด ยกเว้นที่ตำบลนาบ่อหอมมีแต่เฉพาะกลุ่มชนไทยใหญ่เท่านั้น

การประกอบอาชีพของชุมชนชาวไทยภูเขาเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วจะประกอบอาชีพการทำไร่ เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่วแดง งา ละหุ่งและกาแฟ เป็นต้น การทำการเกษตรกรรมของชาวเขายังเป็นแบบพึ่งตามธรรมชาติ ขาดการดูแลและเอาใจใส่ต่อพืชที่ปลูกอย่างถูกวิธี ทำให้ได้ผลผลิตที่ต่ำไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จึงส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของชุมชนส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจน แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวไทยภูเขาแต่ละเผ่าต่างก็มีความรักความสามัคคี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งด้านแรงงานและสิ่งของตามแต่ที่มีพอแบ่งปันกันได้

เนื่องจากชาวไทยภูเขามักตั้งถิ่นฐานอยู่บนเนินเขาสูงจึงได้รับผลกระทบจากสภาพการคมนาคมขนส่งที่ค่อนข้างจะลำบาก โดยเฉพาะในฤดูฝนทำให้ไม่สามารถเดินทางได้สะดวกโดยยวดยานพาหนะต่าง ๆ นอกจากใช้วิธีเดินทางด้วยเท้าเพียงอย่างเดียว แต่ก็ยังมีบางชุมชนที่ไม่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าวเนื่องจากสภาพถนนเป็นดินลูกรังที่บดและอัดแน่นดีแล้ว เช่น บ้านคลองผ่าน บ้านรุ่งอรุณ และบ้านผางาม เป็นต้น

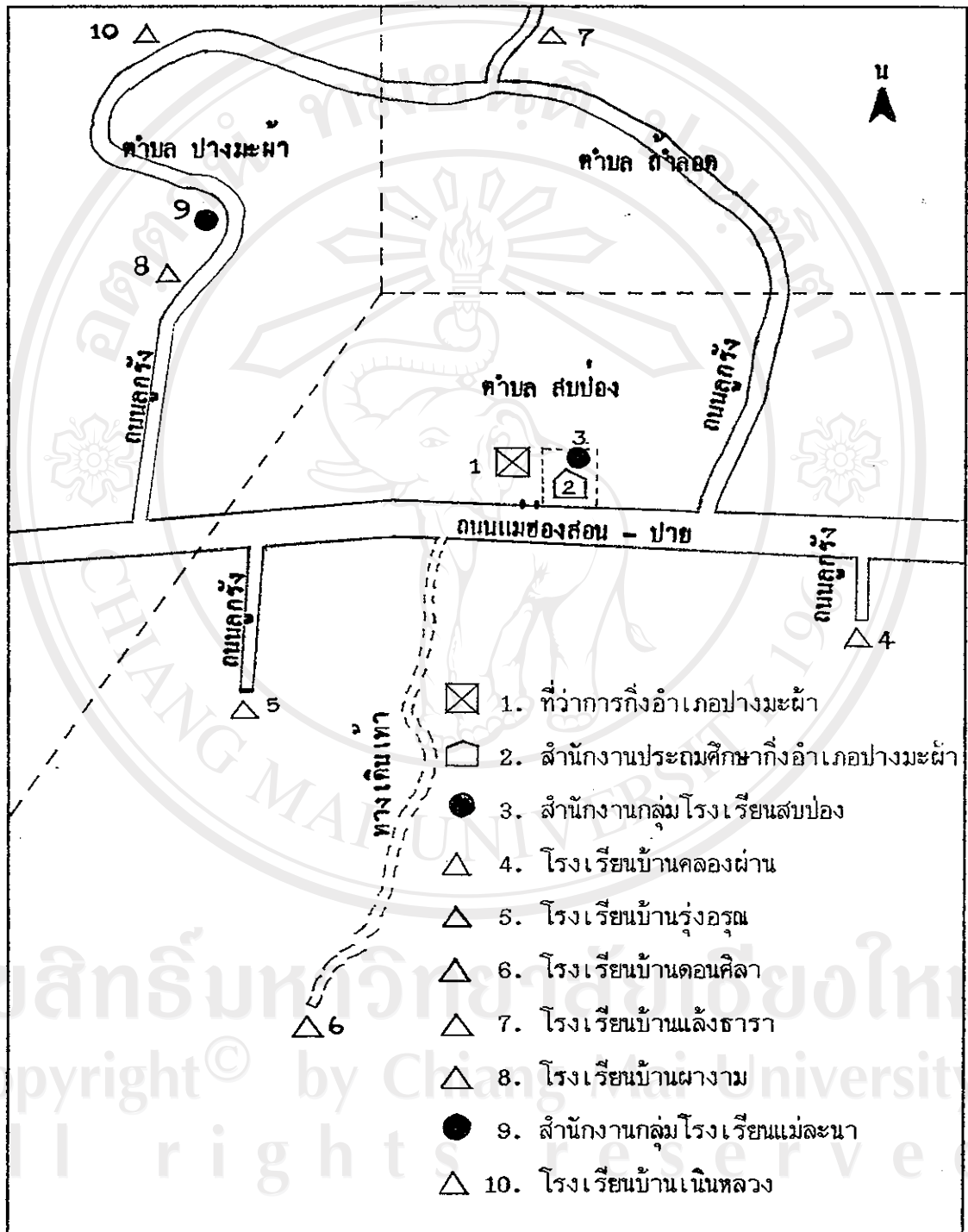
ชาวไทยภูเขาแต่ละเผ่ามีเอกลักษณ์ ประเพณี ภาษานับเป็นของตนเอง การติดต่อสื่อสารระหว่างเผ่าก็ใช้ภาษาไทยใหญ่ซึ่งถือว่าเป็นภาษากลางของชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในการสื่อสารความเข้าใจต่อกันและกันแทนภาษาไทยกลางซึ่งชาวไทยภูเขามักจะพูดไม่ได้ การตั้งถิ่นฐานของชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่แล้วจะเป็นลักษณะเผ่าเดียวกันหมด แต่ก็ยังมีบางชุมชนที่มีมากกว่าหนึ่งเผ่า เช่น บ้านดอนศิลาซึ่งมีชาวไทยภูเขาอยู่ร่วมกัน 2 เผ่าคือ ลีซอ และจีนฮ่อ

สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาแก่นักเรียนชาวไทยภูเขาในกิ่งอำเภอปางมะผ้ามีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ส่วนใหญ่แล้วเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 60 คน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 6 โรงเรียนดังนี้คือ โรงเรียนบ้านคลองผ่าน โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ โรงเรียนบ้านดอนศิลา โรงเรียนบ้านแล้งธารา โรงเรียนบ้านผางาม และโรงเรียนบ้านเนินหลวง ในจำนวน 6 โรงเรียนนี้มีอยู่ 4 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนบ้านคลองผ่าน โรงเรียนบ้านแล้งธารา โรงเรียนบ้านผางามและโรงเรียนบ้านเนินหลวง ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีครูจำนวน 2-3 คน เนื่องจากจำนวน

นักเรียนของโรงเรียนทั้งสี่มีน้อยในแต่ละปี ดังนั้นทั้ง 4 โรงเรียนจึงใช้ระบบการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนแบบปีเว้นปี สำหรับโรงเรียนบ้านรุ่งอรุณและโรงเรียนบ้านดอนศิลาเป็นโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนนักเรียน 144-148 คน เปิดสอนตั้งแต่ ป.1-6 มีครูจำนวน 5-9 คน โดยเฉพาะโรงเรียนบ้านรุ่งอรุณนั้นถือเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษมีความแตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปกล่าวคือ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาแบบพึ่งตนเอง รับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ เข้ามาพักอาศัยอยู่ในโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดที่พักอาศัยให้โดยนักเรียนชาวไทยภูเขาที่พักอาศัยในโรงเรียนทุกคนจะได้รับอาหาร เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียนฟรี แต่ในขณะที่เรียนและพักในโรงเรียนนักเรียนทุกคนจะต้องทำงานเกษตรกรรมแขนงงานต่าง ๆ ร่วมกับคณะครูตามที่โรงเรียนได้มอบหมายให้จัดทำทุกวัน

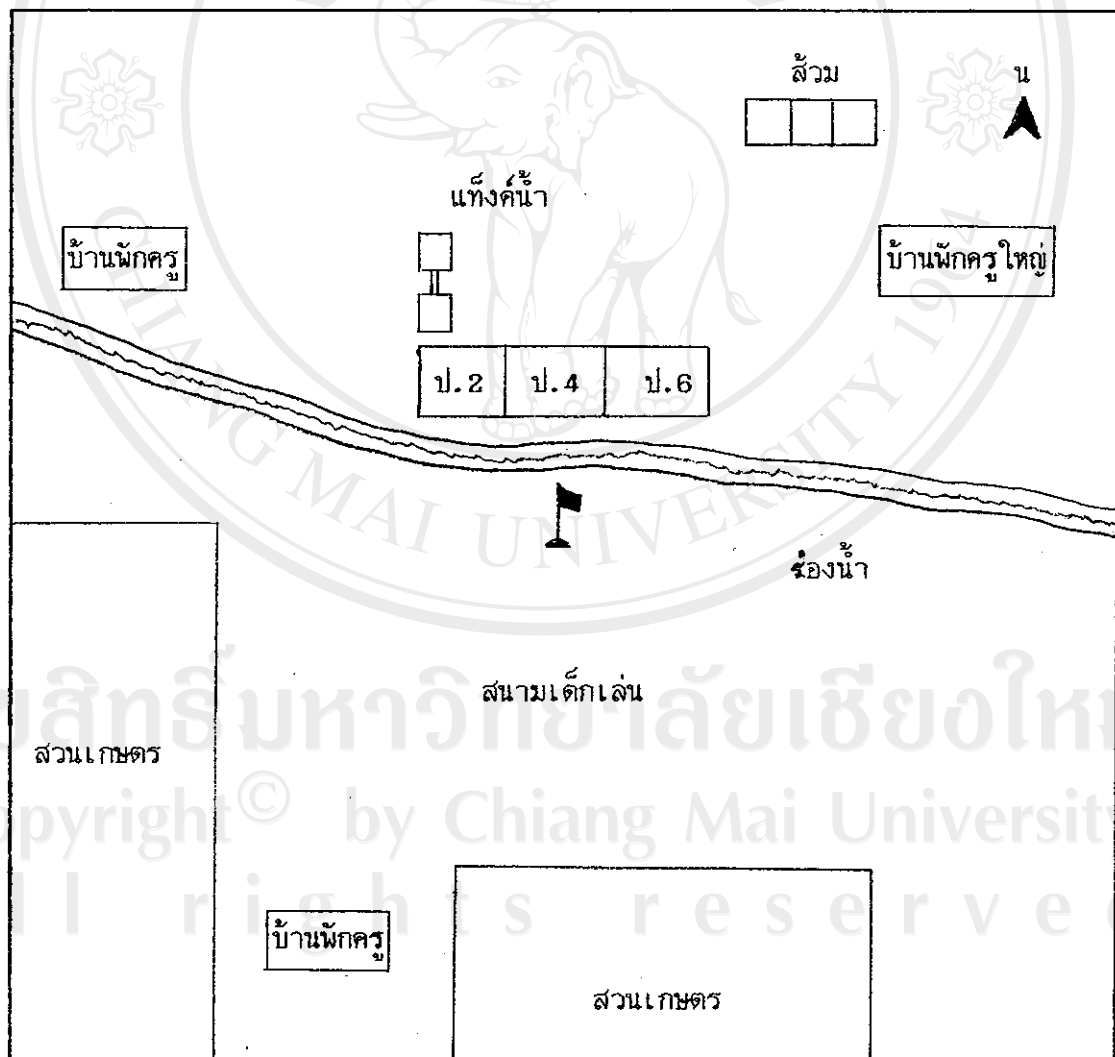
สำนักงานการประถมศึกษาทั้งอำเภอปางมะผ้า มีกลุ่มโรงเรียนในสังกัดเพียง 2 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนแม่ละนา และกลุ่มโรงเรียนสบป่อง ซึ่งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนบ้านคลองผ่าน โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ โรงเรียนบ้านดอนศิลา และโรงเรียนบ้านแล้งธาราตั้งอยู่ในกลุ่มโรงเรียนสบป่อง ส่วนโรงเรียนบ้านผางามและโรงเรียนบ้านเนินหลวงนั้นตั้งอยู่ในกลุ่มโรงเรียนแม่ละนา (ดูแผนภาพ 1 ประกอบ)

แผนภาพ 1 แสดงที่ตั้ง โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนบ้านคลองผ่าน

โรงเรียนบ้านคลองผ่านตั้งอยู่ในหมู่บ้านคลองผ่าน หมู่ที่ 2 ตำบลลสบป่อง กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่เศษ ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนนี้เน้นเน้นเขาอยู่ห่างจากสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอและสำนักงานกลุ่มโรงเรียน (ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน) ประมาณ 10 กิโลเมตร สภาพการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตัวกิ่งอำเภอเป็นไปด้วยความสะดวกทุกฤดูกาล โดยมีสภาพถนนเป็นลูกรังประมาณ 1 ใน 4 ของระยะทางทั้งหมด ซึ่งลาดยางแล้ว ซึ่งใช้เวลาเดินทางประมาณครึ่งชั่วโมง โดยทางรถยนต์

แผนภาพ 2 แสดงแผนผังของโรงเรียนบ้านคลองผ่าน

ในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนบ้านคลองผ่านเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 66 คน แยกเป็นชายจำนวน 40 คน และหญิงจำนวน 26 คน นักเรียนของโรงเรียนนี้เป็นชาวเขาเผ่าลีซอทั้งหมด

โรงเรียนบ้านคลองผ่าน มีอาคารเรียนแบบถาวร ซึ่งเป็นอาคารไม้ หลังคามุงสังกะสี จำนวน 1 หลัง มี 3 ห้องเรียน บ้านพักครู 3 หลัง และห้องส้วม 1 หลังจำนวน 3 ห้อง (ดูแผนภาพ 2 ประกอบ) โรงเรียนนี้มีครูจำนวน 3 คน เป็นชาย 1 คน (ผู้บริหารโรงเรียน) และหญิง 2 คน โดยครูทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

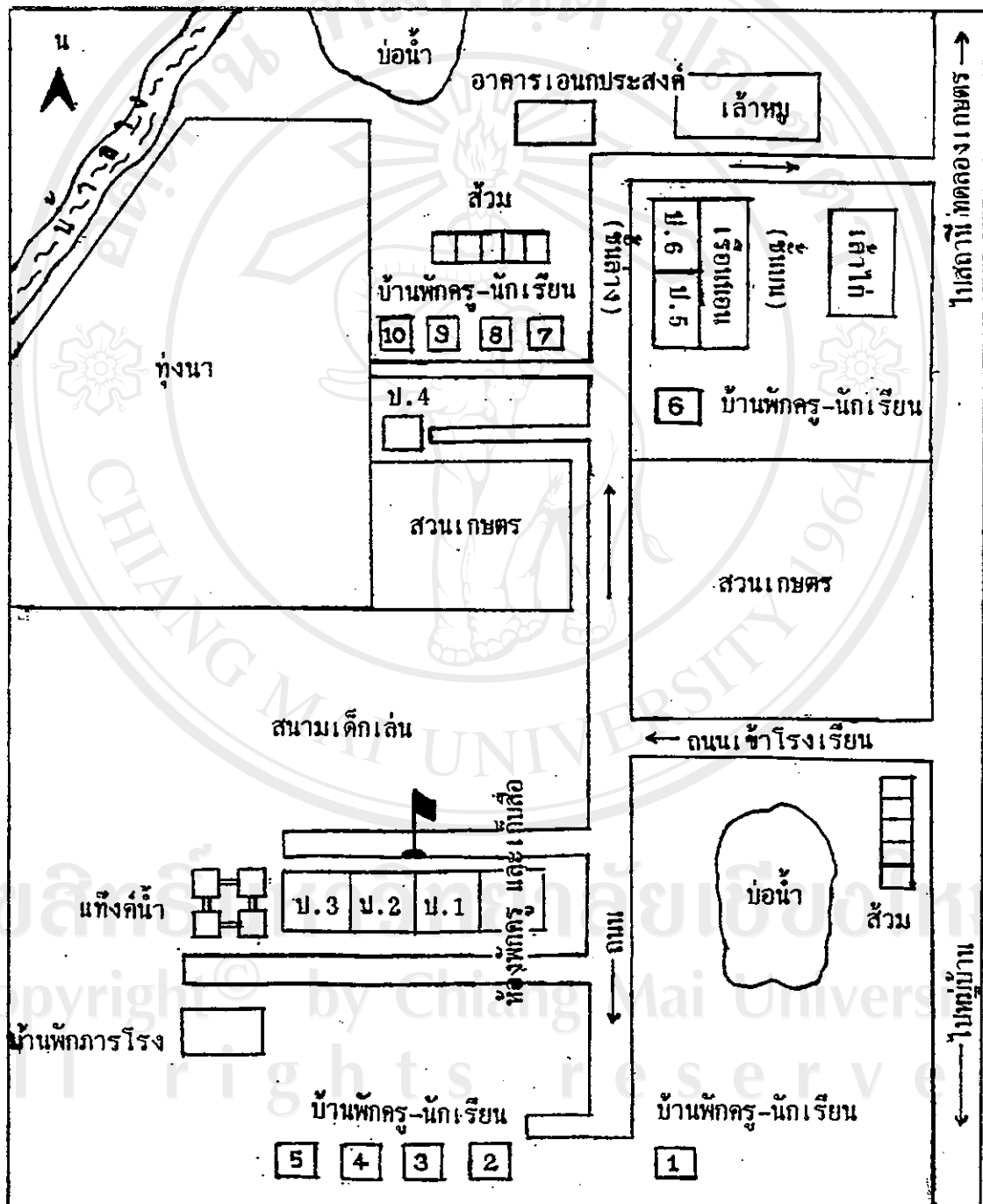
โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ

โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ ตั้งอยู่ในหมู่บ้านรุ่งอรุณ หมู่ที่ 3 ตำบลสบปอง กิ่งอำเภอบางมะผ้า โรงเรียนนี้จัดได้ว่าเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป กล่าวคือ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาแบบพึ่งตนเอง โดยจะรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ มาพักอาศัยอยู่รวมกันและโรงเรียนจะจัดที่พักอาศัยให้ แต่นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันทำงาน เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เพื่อนำผลผลิตที่ได้สำหรับการอุปโภคและบริโภคของตนเอง อย่างไรก็ตามโรงเรียนนี้จะได้รับงบประมาณช่วยเหลือจากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจะช่วยเหลือทั้งด้านการจัดการศึกษา ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนด้วย

โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม และมีลำน้ำลำปางไหลผ่านทางทิศตะวันตกของบริเวณโรงเรียน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 12 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอและสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประมาณ 8 กิโลเมตร สภาพการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับตัวกิ่งอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตรยังเป็นถนนลูกรังอยู่นอกนั้นเป็นถนนลาดยาง ในส่วนที่เป็นถนนลูกรังนั้นการเดินทางในฤดูฝนยังค่อนข้างลำบาก เนื่องจากถนนยังมีสภาพเป็นหลุมขรุขระและมีโคลนมาก ระยะเวลาที่ใช้เดินทางระหว่างโรงเรียนกับกิ่งอำเภอประมาณ 30 นาที โดยทางรถยนต์

โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2533 มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 144 คน แยกเป็นชาย 88 คน และหญิง 56 คน โรงเรียนนี้มีนักเรียนชาวไทยภูเขาหลายเผ่าอยู่รวมกัน รวมทั้งนักเรียนพื้นราบ (คนพื้นเมือง) และ

ไทยใหญ่โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละดังนี้ กะเหรี่ยงร้อยละ 39 ไทยใหญ่อ้อยร้อยละ 27 คนพื้นเมืองร้อยละ 19 ลีซอร้อยละ 10 ปะโอและม้งร้อยละ 5

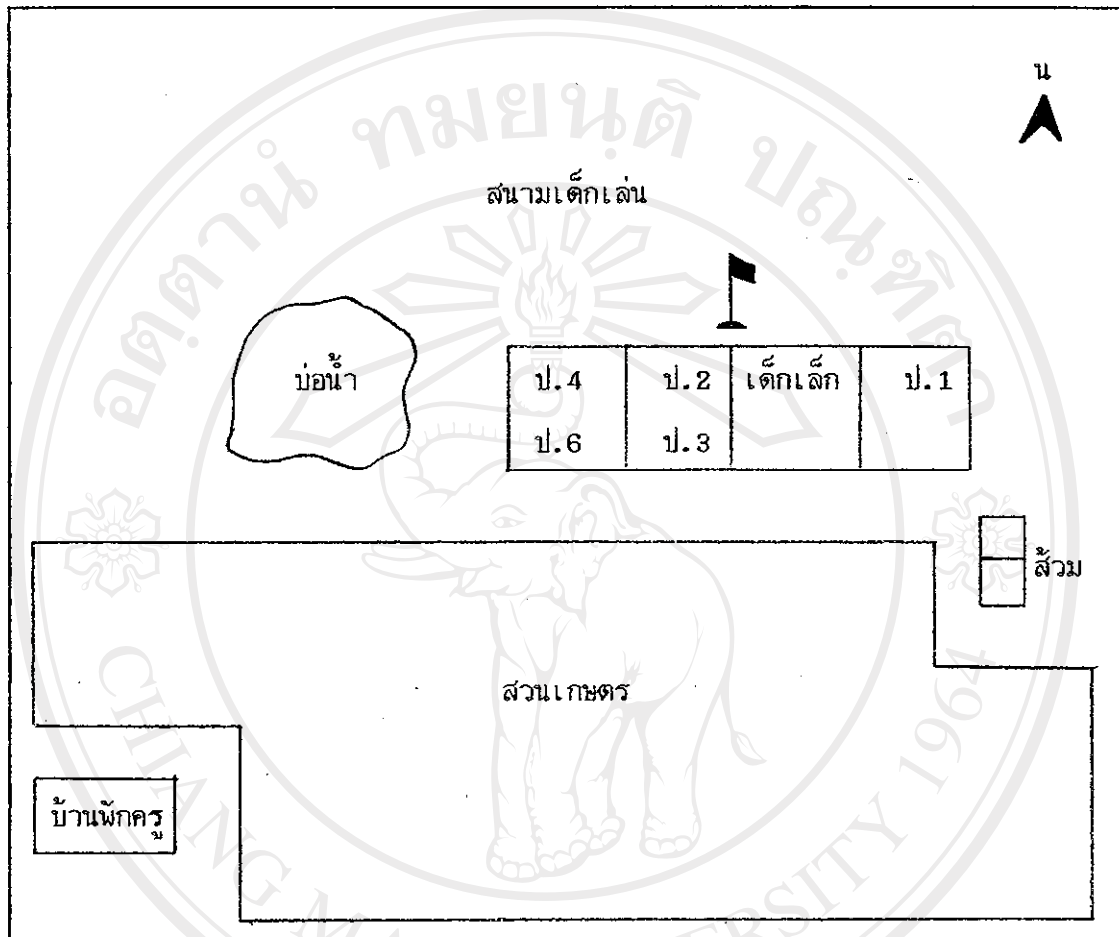

แผนภาพ 3 แสดงแผนผังของ โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ

ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ มีอาคารเรียนแบบถาวรซึ่งเป็นอาคารไม้ หลังคามุงสังกะสี จำนวน 1 หลัง 4 ห้องเรียน เนื่องจากทางโรงเรียนไม่มีห้องสมุด ห้องเก็บสื่อและห้องพักครูที่แยกเป็นสัดส่วน ดังนั้นจึงจัดรวมกันไว้ในห้องเดียวกันเป็นทำนองห้องเอนกประสงค์ กล่าวคือ ใช้ส่วนหนึ่งเป็นห้องพักครูแล้วจัดเนื้อที่ที่เหลือเป็นมุมห้องสมุด และมุมเก็บสื่อ (ดูแผนภาพ 3 ประกอบ) มีอาคารเอนกประสงค์ลักษณะถาวรหลังคามุงกระเบื้อง มีบ้านพักสำหรับครูและนักเรียน 10 หลัง เรือนนอน 1 หลัง เป็นอาคารไม้ลักษณะ 2 ชั้น โดยได้ถูกจัดเป็นห้องเรียน 2 ห้อง ส่วนชั้นบนจัดเป็นที่พักนอนสำหรับผู้มาเยี่ยมชมกิจกรรมของโรงเรียน ห้องส้วม 2 หลัง ละคร 5 ห้อง และบ้านพักภารโรง 1 หลัง โรงเรียนนี้มีครูจำนวน 9 คน แยกเป็นชาย 6 คน และหญิง 3 คน โดยครูทุกคนมีวุฒิดการศึกษาระดับปริญญาตรี

โรงเรียนบ้านดอนศิลา

โรงเรียนบ้านดอนศิลา ตั้งอยู่ในหมู่บ้านดอนศิลา หมู่ที่ 6 ตำบลสลับปอง กิ่งอำเภอบางมะฉั่ว มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 10 ไร่ 3 งาน ตั้งอยู่บนเนินเขา อยู่ห่างจากสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอสลับปองและสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประมาณ 20 กิโลเมตร สภาพการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับกิ่งอำเภอนั้นต้องใช้ทางเดินด้วยเท้าเท่านั้น โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง

แผนภาพ 4 แสดงแผนผังของโรงเรียนบ้านดอนศิลา

โรงเรียนบ้านดอนศิลา เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ยกเว้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5) ในปีการศึกษา 2533 นี้ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 148 คน แยกเป็นชาย 50 คน และหญิง 98 คน เป็นชาวเขาเผ่าลีซอ ร้อยละ 95 และจีนฮ่อร้อยละ 5 มีครูจำนวนทั้งสิ้น 5 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 3 คน โดยครูทุกคนมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

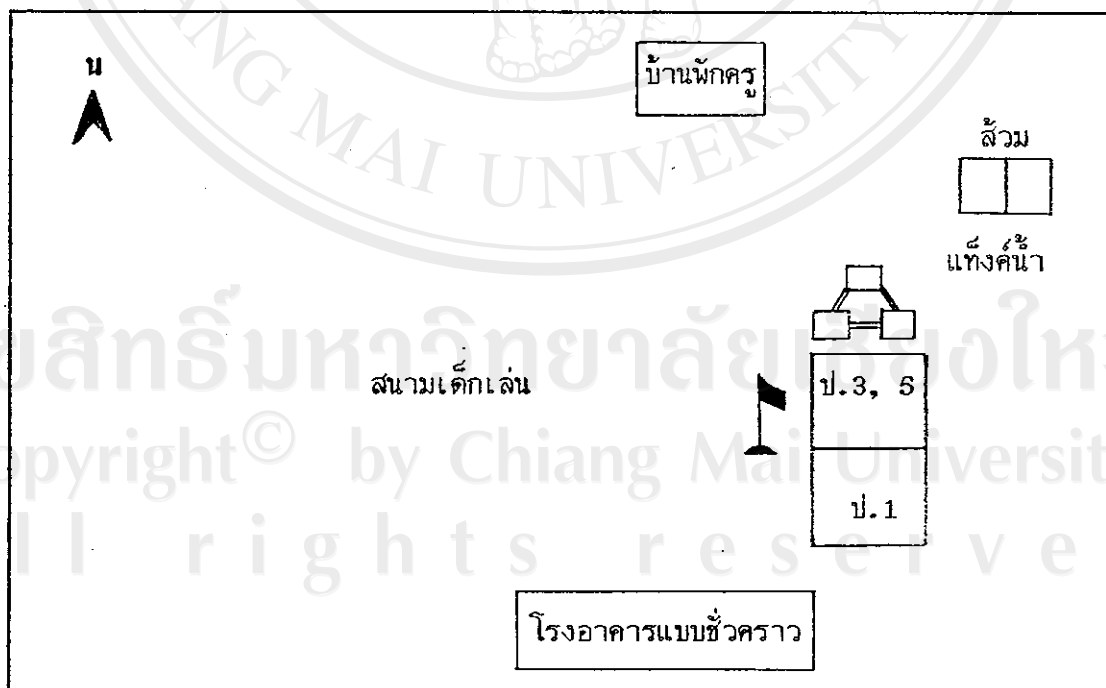
ปัจจุบันโรงเรียนบ้านดอนศิลา มีอาคารเรียนแบบชั่วคราว (หลังคามุงด้วยสังกะสี ผนังกันด้วยไม้ไผ่) 1 หลัง จำนวน 4 ห้องเรียน บ้านพักครูแบบชั่วคราว 1 หลัง และห้องส้วมแบบชั่วคราว 1 หลัง จำนวน 2 ห้อง (ดูแผนภาพ 4 ประกอบ) โรงเรียนนี้ไม่มีอาคารเรียนยังไม่พอเพียงกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงแก้ปัญหาโดยนำนักเรียน 2 ชั้นมา

เรียนในห้องเรียนเดียวกัน โดยแบ่งให้ชั้นเรียนละครึ่งห้อง คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนในห้องเดียวกันกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรียนในห้องเดียวกันกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนบ้านแล้งธารา

โรงเรียนบ้านแล้งธารา ตั้งอยู่ในหมู่บ้านแล้งธารา หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำลอด กิ่งอำเภอปางมะผ้า มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่เศษ ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนและชุมชนนี้เป็นเนินเขาค่อนข้างสูงอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำประมาณ 800 เมตร ซึ่งแหล่งน้ำที่ชุมชนใช้อุปโภคและบริโภคนี้เป็นลำธารเล็ก ๆ มีน้ำไหลตลอดปี แต่จะไหลค่อนข้างน้อยในฤดูแล้ง

โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานการศึกษากิ่งอำเภอและสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประมาณ 16 กิโลเมตร สภาพการคมนาคมระหว่างโรงเรียนกับกิ่งอำเภอเป็นถนนลูกรัง การเดินทางในฤดูฝนเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เนื่องจากถนนมีหลุมบ่อมาก และคดเคี้ยวตามไหล่เขาที่สูงชัน โดยใช้ระยะเวลาเดินทางด้วยรถยนต์ประมาณ 2 ชั่วโมง

แผนภาพ 5 แสดงแผนผังของ โรงเรียนบ้านแล้งธารา

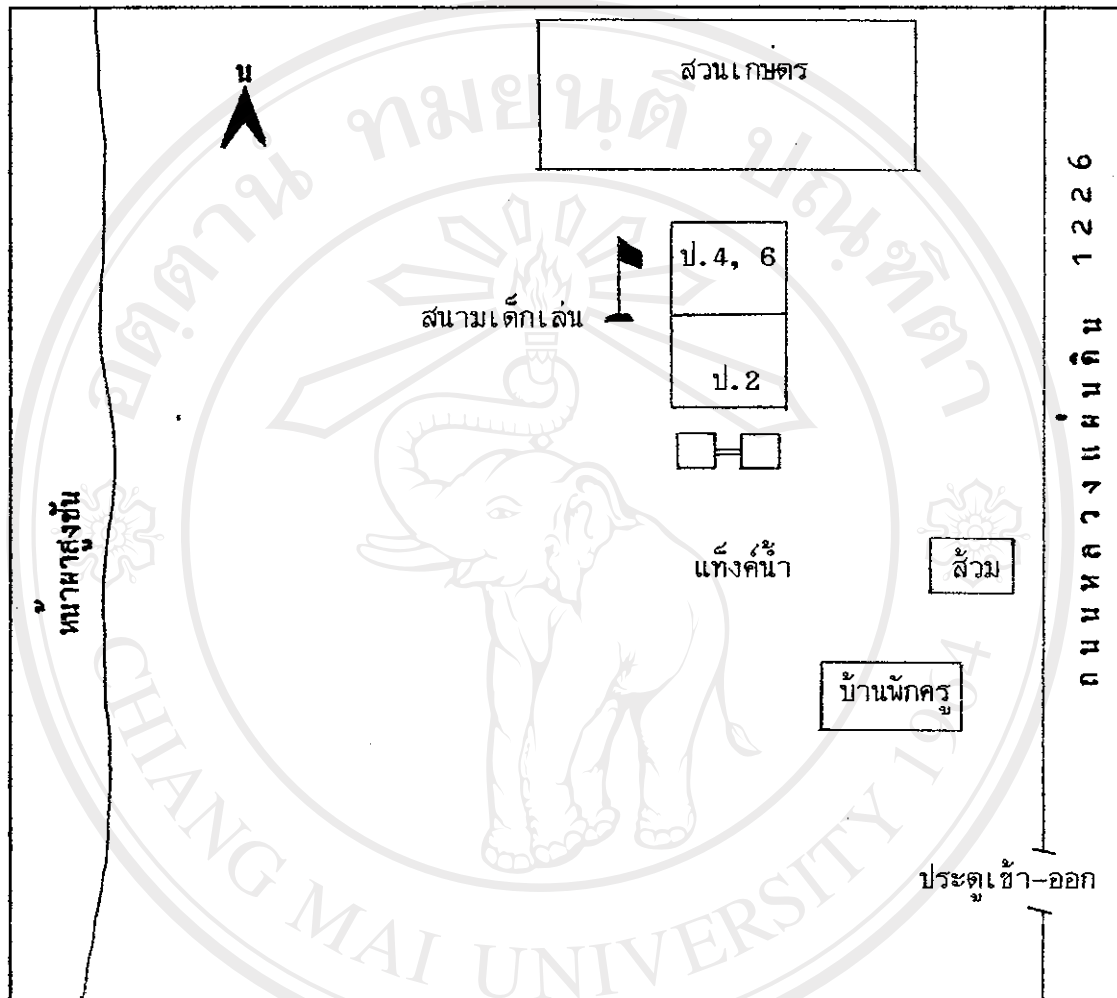
ตั้งแต่เดิมมาโรงเรียนบ้านแล้งธารามีอาคารเรียนแบบชั่วคราว ต่อมาในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนนี้ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนใหม่เป็นแบบถาวร จำนวน 1 หลัง 2 ห้องเรียนเป็นลักษณะอาคารไม้หลังคามุงสังกะสี หลังจากได้อาคารเรียนใหม่แล้วจึงดัดแปลงอาคารชั่วคราวหลังเก่าสำหรับเป็นโรงอาหาร เก็บวัสดุอุปกรณ์ และเป็นที่ทำอาหารกลางวัน (ดูแผนภาพ 5 ประกอบ) มีบ้านพักครู 1 หลัง และส้วม 1 หลัง ขนาด 2 ที่นั่ง

ในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนบ้านแล้งธาราเปิดสอน 3 ชั้นเรียนคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 28 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 11 คน นักเรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง มีครูประจำการ 2 คน ทำหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน ครูทั้งสองเป็นชาย และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

โรงเรียนบ้านผางาม

โรงเรียนบ้านผางาม ตั้งอยู่ในหมู่บ้านผางาม หมู่ที่ 4 ตำบลปางมะผ้า กิ่งอำเภอปางมะผ้า มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่เศษ ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนนี้เป็นเนินเขา ทิศตะวันตกติดกับหน้าผาสูงชันและทิศตะวันออกอยู่ติดกับถนนหลวงแผ่นดิน 1226 ซึ่งเป็นถนนลูกรัง สามารถเดินทางได้สะดวกทุกฤดูกาล เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ริมถนนดังกล่าว ก่อให้เกิดอุปสรรคปัญหาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ 2 ประการคือ ปัญหาจากฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายเข้าสู่อาคารเรียน และปัญหาเสียงดังจากขบวนรถต่าง ๆ ที่แล่นผ่านไปมา

โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ 16 กิโลเมตร เป็นสภาพถนนลูกรังประมาณ 3 กิโลเมตรนอกนั้นเป็นถนนลาดยางทั้งหมด ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง โดยทางรถยนต์ โรงเรียนนี้อยู่ห่างจากที่ตั้งสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเพียง 1.5 กิโลเมตรเท่านั้น โดยใช้ระยะเวลาเดินทางด้วยรถยนต์ประมาณ 5 นาที

แผนภาพ 6 แสดงแผนผังของโรงเรียนบ้านผางาม

โรงเรียนบ้านผางาม มีอาคารเรียนแบบชั่วคราว ซึ่งเป็นอาคารมุงด้วยสังกะสี กั้นผนังด้วยไม้ไผ่ จำนวน 1 หลัง 2 ห้องเรียน บ้านพักครูแบบชั่วคราว 1 หลัง และมีห้องส้วมแบบชั่วคราว 1 หลัง จำนวน 1 ห้อง (ดูแผนภาพ 6 ประกอบ)

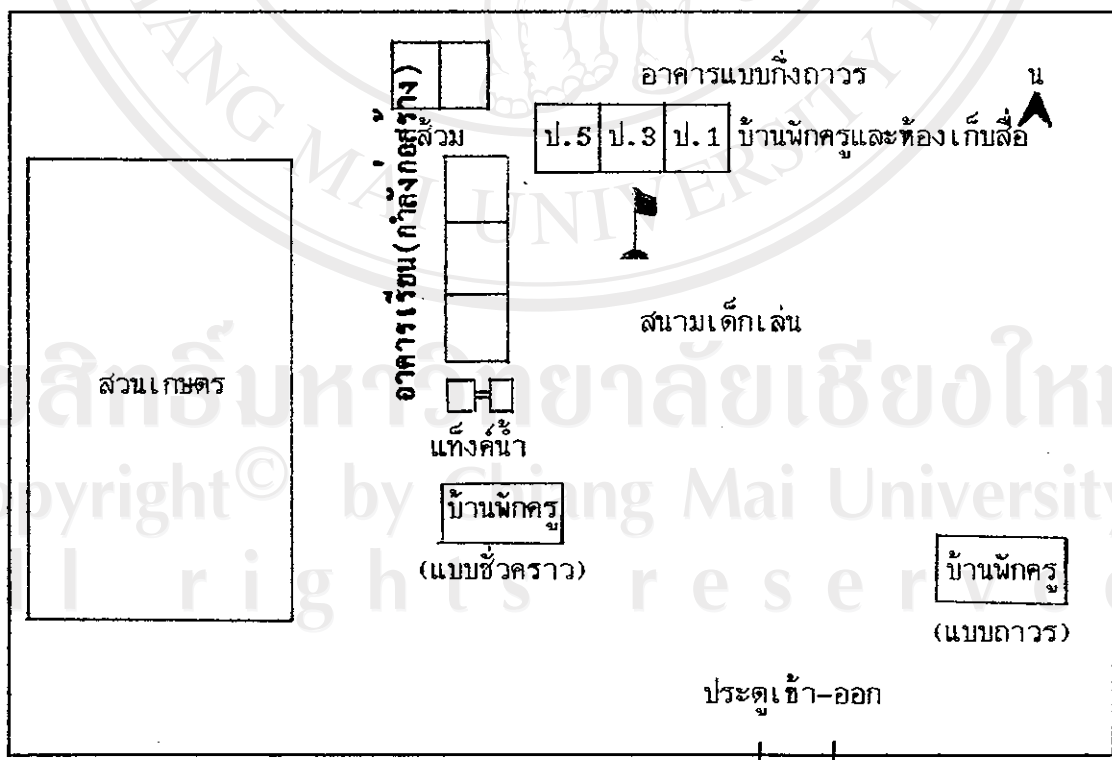
ในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนบ้านผางามเปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 มีครูจำนวน 2 คน เป็นหญิงทั้งหมดและทุกคนมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 57 คน แยกเป็นชาย 24 คน และหญิง 33 คน นักเรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอดำ เนื่องจากโรงเรียนนี้มีห้องเรียนเพียง 2 ห้อง แต่ในขณะเดียวกันมีชั้นเรียนถึง 3 ชั้น ดังนั้นจึงนำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 มาเรียนในห้องเรียนเดียวกันโดยแบ่งให้ชั้นเรียนละครึ่งห้อง มีครูสอนเพียงคนเดียว

โรงเรียนบ้านเนินหลวง

โรงเรียนบ้านเนินหลวง ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเนินหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลปางมะผ้า กิ่งอำเภอปางมะผ้า มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนนี้เป็นเนินเขา

โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานการศึกษากิ่งอำเภอประมาณ 22 กิโลเมตร โดยมีสภาพถนนลาดยางประมาณ 13 กิโลเมตร นอกนั้นเป็นถนนลูกรังที่ยังมีสภาพไม่ค่อยดีนัก อีกทั้งเป็นทางลาดชัน ทำให้การเดินทางค่อนข้างลำบากในฤดูฝน เพราะถนนมักเป็นโคลนและลื่นง่าย ใช้ระยะเวลาเดินทางจากโรงเรียนถึงกิ่งอำเภอปางมะผ้าประมาณ 1 ชั่วโมงด้วยรถยนต์ โรงเรียนนี้อยู่ห่างจากสำนักงานกลุ่มประมาณ 4 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 15 นาที โดยทางรถยนต์

แผนภาพ 7 แสดงแผนผังของ โรงเรียนบ้านเนินหลวง

โรงเรียนบ้านเนินหลวง มีอาคารแบบกึ่งถาวร เป็นอาคารไม้ยกพื้นสูง ผนังกันด้วยไม้ไผ่ และหลังคามุงสังกะสี จำนวน 1 หลัง 4 ห้องเรียน ต่อมาในปีการศึกษา 2533 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนแบบถาวร 1 หลัง จำนวน 3 ห้องเรียน (กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง) บ้านพักครูแบบถาวร 1 หลัง บ้านพักครูแบบชั่วคราว 1 หลัง (ดูแผนภาพ 7 ประกอบ)

ในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนบ้านเนินหลวงเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 มีครูจำนวน 3 คน เป็นชายทั้งหมดทุกคนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 52 คน แยกเป็นชาย 21 คน และหญิง 31 คน นักเรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนบ้านคลองผ่าน

จากการสังเกตและสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนจำนวน 1 คน จากจำนวน 3 คน (รวมทั้งผู้บริหารด้วย) เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน และผู้ถูกสังเกตการสอนครั้งนี้ เป็นครูหญิงสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยเข้าทำการสังเกต 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเตรียมการสอน พบว่า ครูมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า โดยการศึกษาคู่มือครู แผนการสอน รวมทั้งมีการศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหาจากหนังสือเรียนที่ใช้สอนนักเรียน ในระหว่างการสังเกตนั้น ไม่พบว่าครูมีการจัดทำบันทึกการสอนไว้แต่อย่างใด

2. การนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียนก่อนสอนด้วยการซักถามปัญหา การทบทวนความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปแล้ว รวมทั้งมีการนำโดยใช้เพลงในบางครั้งก่อนสอนด้วย แต่ทั้งนี้พบว่าการนำเข้าสู่บทเรียนของครูแต่ละครั้ง มีการใช้เวลาค่อนข้างมาก โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 15-20 นาที ถึงอย่างไรก็ตามวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนของครูก็ทำได้เหมาะสมกับเนื้อหา จากการสังเกตพบว่าครูมีการแนะนำแนวทางการเรียนแก่นักเรียนในบางครั้งก่อนเรียน เช่น ครูบอกให้นักเรียนแบ่งกลุ่มก่อนที่จะเริ่มสอน และทำกิจกรรมตามที่เตรียมไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นต้น

3. การดำเนินการสอน ครูจะเริ่มการสอนด้วยการซักถามความรู้ความเข้าใจนักเรียนก่อน หลังจากนั้นครูจะโยงความเข้าใจนั้นมาสู่บทเรียนที่จะสอนต่อไป ในขณะที่สอนครูได้ใช้ภาษาพูดกับนักเรียนด้วยคำพูดที่เข้าใจง่ายและสุภาพ มีความไพเราะน่าฟัง ขณะทำการสอนยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายมองเห็นถึงรูปธรรม สิ่งที่ครูยกมาเป็นตัวอย่างนั้นก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยและสามารถพบเห็นได้ในท้องถิ่นหรือไม่ก็พบในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เช่น สอนเรื่องสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้ใช้งานกับใช้เป็นอาหาร ครูยกตัวอย่าง ไก่ เป็ด หมู ม้า วัว ควาย ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่นักเรียนรู้จักดีแล้ว เป็นต้น ครูได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ นักเรียนมีความกล้าพูดกล้าถามครูในสิ่งที่ตนเองอยากรู้และไม่เข้าใจ ในระหว่างการสังเกตไม่พบว่าครูมีการใช้แหล่งวิชาการในท้องถิ่นที่เป็นวิทยากรบุคคลภายนอกโรงเรียนมาให้ความรู้แก่นักเรียนแต่อย่างใด มีการนำสื่อที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ก้อนหินสีต่าง ๆ เศษไม้ไผ่ มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่าทางโรงเรียนเคยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็กบ้างเป็นบางครั้ง เช่น เจ้าหน้าที่อนามัยตำบลและเกษตรตำบล เป็นต้น

หลังจากจบบทเรียนแล้วครูและนักเรียนได้ช่วยกันสรุปบทเรียน โดยครูได้ซักถามนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุป หลังจากนั้นครูได้เสริมความรู้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนในแต่ละครั้ง รวมทั้งมีการเน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครูและแผนการสอนก่อนสอน มีการนำสื่อมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งสื่อที่เป็นของจริง เช่น ก้อนหินสีต่าง ๆ เศษไม้ไผ่ และสื่อที่เป็นของจำลอง เช่น ชุดเรขาคณิตโดยเฉพาะสื่อประเภทแผนภาพและบัตรคำ จะเป็นสื่อที่ครูมีการใช้มากที่สุด ในช่วงเวลาสังเกตไม่พบว่าครูมีการใช้วิทยุหรือวิทยุแท่งมาประกอบการสอนแต่อย่างใด จากการสอบถามครูทราบว่า เคยมีการใช้สื่อดังกล่าวในการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยบ้างเป็นบางครั้ง

2. การใช้เทคนิคการสอน พบว่า ครูใช้วิธีสอนด้วยการบรรยายประกอบคำอธิบายเป็นส่วนใหญ่ และใช้เทคนิคการสอนอื่น ๆ อยู่บ้างเช่น ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้วิธีการร้องเพลง ประกอบบทเรียน เป็นต้น ขณะที่สังเกตไม่พบว่าครูมีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การสอนโดยการสาธิต การทดลอง การใช้บทบาทสมมติ การให้เด็กได้อภิปราย การใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้เกมประกอบการสอน แต่จากการสัมภาษณ์ ได้ทราบว่าเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาครูล้วนแต่เคยนำมาใช้สอนแล้วทั้งนั้น แต่ไม่ได้ใช้บ่อยนัก ถึงอย่างไรก็ตามครูยอมรับว่า ยังคงใช้วิธีสอนแบบบรรยายแก่นักเรียนมากที่สุดเพราะเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลา อีกทั้งไม่ก่อความยุ่งยากในการเตรียมการสอนมาก

การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูมีการประเมินผลโดยยึดวัตถุประสงค์ในบทเรียนเป็นหลัก มีการใช้เครื่องมือวัดผลในหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การซักถามความเข้าใจ การทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและหลังเรียน ซึ่งการวัดผลการเรียนของผู้เรียนครูได้กระทำอย่างต่อเนื่องและมีการบันทึกผลการประเมินในสมุดประจำชั้น (ป.02-2) เพื่อตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ประสพการณ์

ก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ ครูมีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนโดยการซักถามความรู้เดิมแล้วค่อยโยงเข้าสู่เรื่องใหม่ที่จะสอน เมื่อจบบทเรียนทุกครั้งครูก็จะวัดความรู้ความเข้าใจนักเรียนอีกโดยการซักถาม จากการสังเกตยังพบอีกว่าครูมีการตรวจผลงานของนักเรียนในสมุดแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ พร้อมด้วยข้อเสนอนะหากมีข้อผิดพลาด มีการลงลายมือชื่อของครูและวันที่ตรวจกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนของครูกับนักเรียนมีความเป็นกันเองดี ครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใส และยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ในขณะสอน นักเรียนได้แสดงออกต่อความกล้าพูดกล้าถามครู มีความสนใจและตั้งใจเรียนดี ขณะที่สอนครูได้ให้การเสริมแรงแก่นักเรียนด้วยคำพูดการยกย่อง

ชมเชย เช่น เก่งมาก หรือบอกเพื่อนในชั้นปรบมือให้กำลังใจ เป็นต้น ห้องเรียนได้รับการจัด ตกแต่งได้เหมาะสมตามสภาพด้วยการติดรูปภาพต่าง ๆ มีการจัดวางหนังสือเรียนและสื่อการสอน ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

ระหว่างการสังเกตพบว่า ครูมีการแต่งกายได้เหมาะสมตามสภาพแล้ว ไม่สูบบุหรี่และดื่ม สุราในขณะสอน ในขณะเดียวกันไม่พบว่า ครูได้จัดทำหรือนำเสนอข้อมูลใด ๆ ที่แสดงให้ผู้เรียน ทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียน เช่น ตารางหรือแผนภูมิแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดบริการสุขภาพอนามัยของครูในโรงเรียนบ้านคลองผ่าน พบว่าครูมีการตรวจความ สะอาดร่างกายและเสื้อผ้าของนักเรียนก่อนเรียนทุกวัน ในช่วงเช้าหลังจากการเข้าแถวเคารพ ธงชาติ โรงเรียนได้จัดให้มีมุมพยาบาลไว้โดยมีเตียงนอน และตู้ยาบรรจุน้ำกัดต่าง ๆ เตรียม พร้อมไว้สำหรับนักเรียนยามเจ็บป่วย สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ แก่นักเรียนนั้น พบว่าครูได้ส่งเสริมให้เด็กได้ออกกำลังกาย โดยการเล่นกีฬากลางแจ้งประเภท ต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล และตะกร้อ เป็นต้น ซึ่งส่วนมากแล้วนักเรียนจะเล่นกันในตอน หลังเลิกเรียน จากการสังเกตสภาพสนามฟุตบอลที่ใช้เล่นนั้นพบว่า สนามมีขนาดเล็กและคั่นแคบ มีอาคารเรียนและบ้านพักครูขนานอยู่ 2 ข้างของสนาม ทำให้นักเรียนเล่นได้ค่อนข้างลำบาก ระหว่างการสังเกตไม่พบว่า นักเรียนมีการแปร่งฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน แต่จะพบเห็นได้เฉพาะในวันศุกร์เท่านั้น เนื่องจากในวันดังกล่าวมีการจัดโครงการอาหาร กลางวันแก่นักเรียนที่โรงเรียน มีนักเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีการแปร่งฟัน จากการ สัมภาษณ์ครูทราบว่า ครูไม่ได้เข้มงวดในเรื่องนี้อย่างจริงจัง เนื่องจากวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีนัก- เรียนส่วนใหญ่จะกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน ทำให้ยากในการติดตามผลว่านักเรียนมี การแปร่งฟันที่บ้านหรือไม่ในช่วงพักกลางวัน มีปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องคือ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่สามารถจัดซื้อหาอุปกรณ์สำหรับการแปร่งฟันแก่เด็กได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี สำหรับการแก้ปัญหา ในเรื่องนี้ทาง โรงเรียนได้จัดซื้อหาให้นักเรียนทุกคนหากมีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียนในแต่ละปี

สำหรับการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน พบว่าโรงเรียนให้ครูเป็นผู้จัดทำ โดยผลิตเปลี่ยนกันจัดทำสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อคน คือทุก ๆ วันศุกร์ โดยเป็นการจัดบริการแบบให้เปล่า แก่แก่นักเรียนทุกคน ซึ่งจัดทำเฉพาะอาหารเท่านั้นส่วนข้าวเปล่าจะให้นักเรียนนำมาจากบ้านเอง ในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนพบว่า มีการจัดการปกครองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยให้นักเรียนช่วยกันเลือกประธานนักเรียนขึ้นมา 1 คน ทำหน้าที่เป็นประธานนักเรียนของนักเรียนทั้งหมด โดยประธานนักเรียนจะเลือกนักเรียนคนอื่น ๆ อีก 4 คน ร่วมเป็นกรรมการทำหน้าที่ตามที่ครูใหญ่และครูในโรงเรียนมอบหมาย และทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย ความมีวินัยของนักเรียนทุกคนในโรงเรียน โดยการกระทำการใด ๆ จะถือมติเสียงส่วนใหญ่ของนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

การจัดกิจกรรมสหกรณ์และกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนนั้น จากการสังเกตไม่พบว่า มีการดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งสองนี้ จากการสัมภาษณ์ครูทราบว่า คณะครูเคยมีความคิดร่วมกันที่จะจัดให้มีสหกรณ์ร้านค้าขึ้นในโรงเรียน แต่ต่อมาก็ต้องเลิกล้มความคิดดังกล่าว เนื่องจากสำรวจดูแล้วนักเรียนไม่มีกำลังเงินซื้อสินค้าเกรงว่าจะขาดทุนมาก ส่วนการดำเนินการจัดสำหรับจัดกิจกรรมการแนะแนวนั้น ทางโรงเรียนไม่ได้จัดแต่งตั้งให้ครูคนใดคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว โดยเฉพาะของโรงเรียน แต่ถึงอย่างไรครูทุกคนซึ่งเป็นครูประจำชั้นก็จะทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว แก่แก่นักเรียนในชั้นของตนไปในตัว

การสอนซ่อมเสริม

ในช่วงเวลาของการสังเกตไม่พบว่า ครูได้จัดการสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่ก็พบเห็นเพียงบางครั้งในช่วงเย็นที่ครูมีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยที่บ้านพักครูสอน โดยไม่มีการทำแผนการสอนซ่อมเสริมไว้เป็นหลักฐานแต่อย่างใด การสอนของครูก็มักจะใช้การอธิบายให้นักเรียนแบบสองต่อสอง ไม่มีการใช้สื่อการสอนอื่น ๆ นอกจากใช้สมุดกับหนังสือเรียนของนักเรียนเท่านั้นในการสอนแต่ละครั้ง ครูเองก็ยอมรับว่านักเรียนไม่สนใจที่จะเรียนซ่อมเสริม ต้องบังคับกันจริง ๆ ถึงจะเรียน จึงเกิดความเบื่อหน่ายที่จะสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ

จากการสังเกตและสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 2 คน ซึ่งสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 4, 5 และ 6 จากจำนวนครูทั้งหมด 9 คน (รวมทั้งผู้บริหารด้วย) เข้าทำการสังเกตคนละ 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเตรียมการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าโดยการศึกษาคู่มือครู แผนการสอน ในระหว่างการสังเกตยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า แต่มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ได้จัดทำบันทึกการสอนไว้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทราบว่า สาเหตุที่ไม่ได้จัดทำบันทึกการสอน เนื่องจากครูแต่ละคนมีภาระงานมากต้องรับผิดชอบเด็กที่พำนักอยู่ในโรงเรียนตลอดเวลา เพราะโรงเรียนบ้านรุ่งอรุณมีลักษณะแตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นโรงเรียนแบบพึ่งตนเอง ครูและนักเรียนต้องทำงานเกษตรกรรม แขนงงานต่าง ๆ ของโรงเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนตามปกติ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ครูไม่ค่อยมีเวลาว่างพอในการทำบันทึกการสอน ส่วนคนที่จัดทำได้อาจต้องแบ่งเวลาให้กับเรื่องอื่นในช่วงกลางคืนหลังจากนักเรียนเข้านอนแล้ว

2. การนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น การซักถาม การร้องเพลง การเล่านิทาน เป็นต้น การนำเข้าสู่บทเรียนของครูส่วนใหญ่ใช้เวลาค่อนข้างมากเฉลี่ยแล้วประมาณคนละ 15 - 20 นาที ถึงอย่างไรก็ตามครูส่วนใหญ่มีการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนในแต่ละครั้ง ขณะที่เดียวกันไม่พบว่าครูมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียนแก่นักเรียน

3. การดำเนินการสอน ครูส่วนใหญ่จะเริ่มสอนนักเรียน โดยการบรรยายเนื้อหาวิชาที่จะสอนเลย บางครั้งก็มีการซักถามความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อน ในขณะทำการสอนครูได้ใช้ภาษาไทยกลางพูดกับนักเรียนได้อย่างสุภาพฟังแล้วสามารถสื่อความเข้าใจได้ง่าย

ลักษณะการสอนของครูส่วนใหญ่มีการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย การยกตัวอย่างของครูก็จะพูดถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ซึ่งนักเรียนเองมักจะรู้จักและคุ้นเคยดีอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน เช่น สอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติครูก็ยกตัวอย่าง ดิน หิน ทราย แม่น้ำ ป่าไม้ ภูเขา ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่นักเรียนรู้จัก มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิดเห็นต่อครู แต่จากการสังเกตพบว่ามีนักเรียนบางคนมีลักษณะเก็บตัว ไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ

การเรียนการสอนครูสอนมุ่งให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการเรียนการสอนงานเกษตรกรรมแขนงงานต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์ สังเกตดูแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติเองได้ดี สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้หลังจากจบจากโรงเรียนแล้ว ในระหว่างการสังเกตการสอนของครู ผู้วิจัยไม่พบว่าครูมีการใช้แหล่งวิชาการในห้องที่ เป็นบุคคลมาช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน แต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า การใช้วิทยากรภายนอกนั้นมีความยุ่งยากในการเชิญ อีกทั้งมีความเกรงว่าหากใช้วิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียนแล้วจะทำให้เสียเวลาในการเรียนการสอนมากเกินไป แต่ครูผู้สอนจะให้ครูภายในโรงเรียนที่มีความรู้ทางการเกษตรเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนแทนในบางครั้ง

ในการสรุปบทเรียนของครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมการสรุป โดยครูจะใช้วิธีการซักถามความรู้ความเข้าใจรวมทั้งมีการเน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามที่เนื้อหาบทเรียนกำหนด

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครูและแผนการสอนล่วงหน้า มีการนำสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ทั้งของจริงและสิ่งของจำลองมาประกอบการสอน รวมถึงมีการนำสื่อประเภทรูปภาพ และบัตรคำมาใช้ประกอบการสอนด้วย เช่น การสอนวิชาภาษาไทย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น ในระหว่าง

การสังเกตไม่พบว่า ครูมีการใช้วิทยุหรือวิทยุเทปมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า วิทยุเทปของโรงเรียนมีเพียงเครื่องเดียวปัจจุบันชำรุดใช้การไม่ได้

2. การใช้เทคนิคการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ส่วนเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่ครูใช้บ้างเท่าที่สังเกตเห็นเช่น การให้เด็กออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้เพลงและเกมประกอบการสอนบ้างเป็นครั้งคราว สำหรับเทคนิควิธีสอนแบบอื่น ๆ เช่น การให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การสอนโดยการสาธิต การสอนโดยการทดลอง การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ในระหว่างการสังเกตผู้วิจัยไม่พบว่าครูมีการใช้เทคนิคการสอนเหล่านี้แต่อย่างใด แต่มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ใช้เทคนิคการสอนโดยการสาธิตในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และการทดลองในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากการสัมภาษณ์ได้ทราบถึงสาเหตุที่ครูไม่ได้ใช้การสอนแบบบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองว่า วิธีการสอนดังกล่าวไม่เหมาะกับนักเรียนชาวไทยภูเขา เพราะเด็กชาวไทยภูเขายังมีปัญหากับการใช้ภาษาไทยกล่าวคือ ยังพูดได้ไม่ถูกต้องและชัดเจนพอ อีกทั้งเด็กชาวไทยภูเขามียุ่หลายเผ่าที่เรียนรวมกัน เด็กยังมีความอายต่อกันและกันอยู่ในการแสดงออก

การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายกลุ่มประสบการณ์ที่สอน แต่มีบางจุดประสงค์ที่ครูได้ยกเว้นและผ่อนปรนกับเด็กของตน โดยครูให้เหตุผลว่าบางจุดประสงค์ยากเกินกว่าที่เด็กชาวไทยภูเขาจะฟังมีและปฏิบัติได้ รวมทั้งมีเวลาเรียนในห้องเรียนที่จำกัด เนื่องจากโรงเรียนบ้านรุ่งอรุณเป็นโรงเรียนแบบพึ่งตนเอง ในช่วงบ่ายครูและนักเรียนต้องทำงานเกษตรกรรมแขนงงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนนี้มีเวลาน้อยกว่าโรงเรียนอื่น ๆ

การวัดผลการเรียนของครู พบว่า มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การซักถาม การทำแบบฝึกหัด รวมทั้งมีการทดสอบย่อย เป็นต้น หลังจากการวัดผลครูมีการบันทึกผลการประเมินในสมุดประจำชั้น (ป.02-2) มีการตรวจผลงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน โดยใช้วิธีการซักถามความรู้ความเข้าใจ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน ขณะมีการสังเกตครูได้วัดความรู้ความเข้าใจนักเรียนหลังจากจบบทเรียนแล้วด้วยการซักถาม

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพต่อกันดี ครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใสมีการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ สังเกตแล้วนักเรียนมีความกล้าพูดกล้าถามครู มีการเสริมกำลังใจแก่นักเรียนด้วยการใช้คำพูด เช่น ดี ดีมาก เก่งและเก่งมาก แก่นักเรียนที่ตอบคำถามของครูได้ รวมทั้งได้จัดทำตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในภาคเรียนที่ผ่านมา แสดงไว้ให้เห็นอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง จากการสังเกตพบอีกว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดการดูแลและจัดตกแต่งห้องเรียนให้ดูเหมาะสมกับสภาพกล่าวคือ ห้องเรียนยังไม่ค่อยสะอาด สื่อการเรียนการสอนไม่ได้จัดวางอย่างเป็นระเบียบ สำหรับการแต่งกายของครูพบว่าครูมีการแต่งกายได้เหมาะสมกับสภาพแล้ว อีกทั้งไม่พบว่าครูมีการสูบบุหรี่หรือดื่มสุราในขณะสอน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพอนามัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดการตรวจความสะอาดร่างกายของนักเรียนก่อนเข้าเรียน รวมถึงขาดการให้เด็กได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน มีครูเพียง 1 คนเท่านั้นที่มีการกวาดชั้นในเรื่อดังกล่าวแต่ครูก็ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องทุกวัน ส่วนด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการใน

ប្រាជ្ញា ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧

ԵՇ ԴՆԳՆԵ ԶԱԽՈՒԼԱՆԼԱՋՏՐԱՆՄԱՆ ԴՆՍՈՒՄՆԵՐ

ក្រុងស្រីរាជ្យ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

63

2. การนำเข้าสู่บทเรียนพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการสร้างความสนใจของนักเรียนก่อนเรียน ด้วยการสนทนาสอบถามเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน รวมถึงทบทวนความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจที่จะเรียน ครูส่วนใหญ่ นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการใช้วิธีการซักถาม แต่ในขณะเดียวกันมีครูบางคนใช้เพลงนำเข้าสู่บทเรียน ในช่วงเวลาบ่ายซึ่งนักเรียนมักจะง่วงนอนกัน โดยการให้เหตุผลว่าหากใช้เพลงให้นักเรียนร่วมกันร้องแล้วช่วยทำให้บรรยากาศการเรียนครึกครื้นขึ้น ทำให้เด็กหายง่วงนอนได้ ครูส่วนใหญ่ นำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมกับเวลาแล้ว โดยเฉลี่ยใช้เวลาประมาณครึ่งละ 5-10 นาที จากการสังเกตการสอนผู้วิจัยไม่พบว่า ครูผู้สอนมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียนแก่นักเรียนก่อนแต่อย่างใด

3. การดำเนินการสอน ครูส่วนใหญ่จะเริ่มสอนนักเรียนโดยการบรรยายเนื้อหาวิชาที่จะสอนเลย แต่มีครูบางคนก็ใช้วิธีการซักถามนักเรียนก่อน ในขณะสอนครูใช้ภาษาไทยกลางพูดกับนักเรียนได้สุภาพและเข้าใจง่าย

การสอนของครูส่วนใหญ่ มีลักษณะการสอนที่คล้ายคลึงกันกล่าวคือ สอนสิ่งที่ง่ายไปหายาก มีการยกตัวอย่างประกอบการอธิบายโดยพูดถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งผู้เรียนมักจะคุ้นเคยและรู้จักดีอยู่แล้ว เช่น สอนเรื่องสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมครูก็ยกตัวอย่างสัตว์ที่พบเห็นในท้องถิ่นได้แก่ หมู สุนัข วัว ควาย แมว ม้า เป็นต้น แต่หากมีสิ่งไหนที่นักเรียนยังไม่รู้จัก ครูก็จัดเตรียมภาพมาประกอบการอธิบาย รวมถึงใช้วิธีวาดภาพบนกระดานดำให้ผู้เรียนเห็น เช่น นำรูปปลาฉลามซึ่งเป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมมาแสดงให้นักเรียนดู เนื่องจากเป็นสัตว์ที่ผู้เรียนไม่รู้จักและพบเห็นมาก่อน เป็นต้น ระหว่างการสอนครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยให้ซักถามครูได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียนด้วย

จากการสังเกตไม่พบว่า ครูมีการใช้แหล่งวิชาการในท้องถิ่นที่เป็นตัวบุคคลมาช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า เคยเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ประจำอยู่ในหมู่บ้านดอนศิลา มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขศึกษาอยู่ครั้งหนึ่ง ถึงอย่างไรก็ตามครูมักจะสอนด้วยตัวเองเนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดเวลา บางครั้งครูก็เปลี่ยนกันสอนหากมีครูคนใดคนหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ในการสรุปบทเรียนจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า หลังจากสอนจบบทเรียนแล้วครูส่วนใหญ่ยังสรุปเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ยังไม่ครอบคลุม บางคนไม่มีการสรุปบทเรียนให้ผู้เรียนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ทราบว่า บางครั้งเวลาเรียนได้หมดลงเสียก่อนที่จะมีการสรุป หากจะสรุปก็เกรงว่าจะเสียเวลา สำหรับการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์อื่นอีก ครูส่วนใหญ่มีการเน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ ตามที่เนื้อหาสาระที่สอนได้กำหนดไว้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมดี

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนล่วงหน้า รวมทั้งมีการนำสื่อการสอนมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อประเภทแผนภาพ และของจริงต่าง ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นสื่อที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้บ่อยที่สุด สื่อแต่ละอย่างที่ครูนำมาใช้นั้นมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละครั้งดี ขณะการสังเกตไม่พบว่าครูมีการนำสื่อประเภทสิ่งของจำลอง และวิทยุเทปมาใช้ประกอบการสอนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่าสื่อประเภทของจำลองของโรงเรียนบ้านดอนศิลา มีอยู่น้อยมาก สื่อบางอย่างที่มีอยู่ก็ชำรุดเสียหายใช้การไม่ได้ เช่น ลูกโลกจำลอง แต่สื่อบางชนิดก็มีไม่ครบชุดเช่น ชุดเรขาคณิต เป็นต้น สำหรับวิทยุเทปของโรงเรียนมีเพียงเครื่องเดียวเท่านั้น แต่ก็มีปัญหาการใช้เหมือนกัน เนื่องจากโรงเรียนไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้หากจะใช้สื่อดังกล่าวก็ต้องใช้พลังงานจากถ่านไฟฉายแทน ซึ่งก็สิ้นเปลืองเงินทองในการซื้อถ่านไฟฉายเพราะทางโรงเรียนก็ไม่มียกงบประมาณสนับสนุนให้แต่อย่างใด หากครูคนไหนจะใช้ก็ต้องจ่ายเงินซื้อถ่านไฟฉายเอง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ครูไม่นิยมใช้สื่อดังกล่าวมาประกอบกิจกรรมการสอนแก่นักเรียน

2. การใช้เทคนิคการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีสอนแบบการบรรยายการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม และมีการใช้เพลงประกอบการสอนเป็นบางครั้ง ส่วนเทคนิคการสอนอื่น ๆ ไม่พบว่าครูมีการนำมาใช้แต่อย่างใด เช่น การให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การสอนโดยการทดลอง การสาธิต การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การอภิปรายและการใช้เกม

การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูส่วนใหญ่มีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ที่บทเรียนกำหนด มีการใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่สอน สำหรับการวัดผลการเรียน ของนักเรียนในแต่ละครั้ง ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกต การซักถาม ในระหว่างการสังเกตการสอน ผู้วิจัยไม่พบว่า ครูมีการบันทึกผลการประเมินในแต่ละครั้ง ไว้ในสมุดประจำชั้น (ป.02-2) แต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนมีการวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังจากจบบทเรียนแล้ว โดยใช้วิธีการซักถามและทำแบบฝึกหัดเป็นส่วนใหญ่

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

พบว่าครูมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใส มีการยอมรับความคิดเห็น ของผู้เรียน นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนในสิ่งที่ครูสอน เมื่อนักเรียนผู้ใดตอบคำถามได้ ครูจะให้การเสริมแรงด้วยการให้คำชมเชยทั้งคำพูดและการแสดงออกทางสีหน้าถึงความพึงพอใจ

ระหว่างการสังเกตพบว่า ครูมีการแต่งกายได้สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพดีแล้ว มีการจัดสภาพห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมกล่าวคือ ได้จัดหาอุปกรณ์มาประดับตกแต่งตามฝาผนัง จัด ทำป้ายนิเทศได้อย่างเรียบร้อยและสวยงาม รวมถึงมีการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ไม่พบว่าครูได้มีการจัดทำป้ายแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในชั้นเรียนของตน เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลความก้าวหน้าทางการเรียนแต่อย่างใด

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในด้านการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียนพบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ตรวจความสะอาดร่างกาย ของนักเรียนก่อนเรียนด้วยการตรวจความสะอาดของเสื้อผ้า และความสะอาดเรียบร้อยของผม แต่ยังไม่ตรวจได้ไม่ต่อเนื่องทุกวัน โดยครูให้เหตุผลว่าการไม่ตรวจความสะอาดทุกวันนี้จะต้องให้ช่วง เวลาแก่เด็กบ้างในการปรับปรุงข้อบกพร่องที่ครูแนะนำ สำหรับการเตรียมยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ แก่นักเรียนยามเจ็บป่วยนั้น พบว่าทางโรงเรียนบ้านดอนศิลาได้จัดเตรียมไว้พร้อมในห้องพักครู แต่

โรงเรียนไม่ได้จัดห้องพยาบาลไว้เป็นสัดส่วนแต่อย่างใด เกี่ยวกับเรื่องนี้ ครูกล่าวว่าเนื่องจากห้องเรียนมีจำนวนจำกัด ไม่มีพื้นที่พอเพียงที่จะจัดทำเป็นห้องพยาบาลได้ หากมีนักเรียนเจ็บป่วยแล้วต้องการพักผ่อนครูก็จะอนุญาตให้กลับไปนอนพักผ่อนที่บ้านของนักเรียนได้เพราะหมู่บ้านกับโรงเรียนอยู่ใกล้กัน จึงไม่มีปัญหาในการเดินทางไปมาสำหรับเด็ก

สำหรับการส่งเสริมให้นักเรียนมีการออกกำลังกายหลังจากรับประทานอาหารกลางวันนั้นพบว่าครูส่วนใหญ่มีการให้นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอลและตะกร้อ จากการสังเกตในช่วงเวลาเย็นจะมีนักเรียนมาเล่นกีฬาที่โรงเรียนเกือบทุกวัน แต่โรงเรียนมีสนามฟุตบอลที่ค่อนข้างเล็กและมีหินค่อนข้างมาก ทำให้การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ไม่สะดวกและปลอดภัยเท่าที่ควร

การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนบ้านดอนศิลาได้จัดบริการแก่นักเรียนแบบให้เปล่า โดยจะจัดทำสัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งครูทุกคนจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารให้เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำอาหารกลางวันหมุนเวียนเปลี่ยนกันในทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี สำหรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนั้น พบว่าทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนทั้งหมดเลือกประธานนักเรียนขึ้นมาคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของนักเรียนในโรงเรียน โดยประธานจะเลือกกรรมการนักเรียนขึ้นมาเองอีก 5 คน เพื่อให้ร่วมเป็นคณะกรรมการในการปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนมอบหมาย โดยทำหน้าที่อยู่ 1 ปีการศึกษาหากครบวาระก็จะเลือกกันใหม่

การจัดกิจกรรมสหกรณ์และกิจกรรมบริการแนะแนวในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนบ้านดอนศิลาไม่ได้จัดให้มีกิจกรรมทั้งสองนี้แต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์คณะครูได้ข้อคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ประเภทใดก็ตาม หากจัดแล้วคงประสบผลสำเร็จน้อย เนื่องจากนักเรียนไม่มีกำลังเงินซื้อ ผู้ปกครองเองก็มีฐานะยากจน รวมถึงประเพณีนิยมของชาวเขาซึ่งนิยมใช้วิธีแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อกันและกันมากกว่าการซื้อขาย ส่วนการจัดบริการแนะแนวก่อนหน้านั้นครูกล่าวว่า ครูทุกคนต่างก็เป็นครูประจำชั้นนักเรียนอยู่แล้ว ต่างก็ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวก่อนนักเรียนของตนเองเป็นปกติวิสัย ไม่จำเป็นต้องมีครูคนใดคนหนึ่งมาทำหน้าที่ครูแนะแนวอีก

การสอนซ่อมเสริม

จากการสังเกตพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบ โดยจะสอนเสริมในช่วงหลังเลิกเรียนประมาณครั้งละ 1 ชั่วโมง แก่นักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย และมีผลการเรียนต่ำ แต่ก็พบว่าครูยังไม่ต่อเนื่องทุกวัน ซึ่งครูได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า นักเรียนที่สอนซ่อมเสริมให้มักจะขาดเรียนบ่อย บางครั้งครูก็มัวงานอื่น ๆ ที่จะต้องทำอีก ระหว่างการสอนซ่อมเสริมแก่ผู้เรียนนั้น ครูส่วนใหญ่ยังขาดการนำสื่อต่าง ๆ ที่น่าสนใจมาประกอบการสอน คงใช้วิธีการสอนแบบอธิบายและใช้หนังสือเรียนประกอบเท่านั้น

โรงเรียนบ้านแล้งธารา

จากการสังเกตและสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ซึ่งสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 จากจำนวนทั้งหมด 2 คน (รวมผู้บริหารด้วย) เข้าสังเกต 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเตรียมการสอนพบว่า ครูมีการเตรียมตัวก่อนสอนล่วงหน้า โดยการศึกษาคู่มือครู และแผนการสอน แต่ในขณะการสังเกตไม่พบว่าครูมีการจัดทำบันทึกการสอนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ได้ทราบว่า ครูต้องสอนนักเรียนถึง 2 ชั้นเรียน (ป.3 และ ป.5) ซึ่งครูก็ยอมรับว่าไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำบันทึกการสอนได้

2. การนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูมีการสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อนเรียน โดยการซักถามความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว จากนั้นจึงจะเชื่อมโยงถึงสิ่งที่จะสอน มีการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมกับเวลาและเนื้อหาที่จะสอนดี ขณะเดียวกันไม่พบว่า ครูมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียนแก่ผู้เรียน

3. การดำเนินการสอน พบว่า ครูจะเริ่มต้นการสอนด้วยการบรรยายเนื้อหาวิชาที่สอน โดยให้นักเรียนเตรียมหนังสือและสมุดบันทึกไว้ให้พร้อม สำหรับการจดบันทึกตามที่ครูบอก ขณะทำการสอนครูได้ใช้ภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นบ้างในการพูดกับนักเรียน มีการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย โดยพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนพบเห็นในชีวิตประจำวันก่อนแล้วค่อยไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัวผู้เรียน เช่น สอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติครูได้ยกตัวอย่าง ดิน หิน ทราย ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล มหาสมุทร เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูจะเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่

ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งที่ครูสอนนั้นเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้ก่อประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ครูมีการสรุปบทเรียนให้ผู้เรียนได้ครอบคลุมเนื้อหา เน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม แต่ในระหว่างการสังเกตการสอนผู้วิจัยไม่พบว่าครูได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียน โดยครูจะสรุปเสียเองในแต่ละครั้ง

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนล่วงหน้า มีการใช้สื่อของจริงประกอบการสอนบ้างเป็นครั้งคราวเช่น การสอนเรื่องพืชในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตครู นำใบไม้ของพืชชนิดต่าง ๆ มาประกอบการอธิบายลักษณะและประเภทของใบไม้ แต่พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยส่วนใหญ่ที่ครูใช้ คือ หนังสือเรียนในระหว่างการสังเกต ไม่พบว่าครูมีการใช้สื่อประเภทบัตรคำ รูปภาพ วิทยุหรือวิทยุเทป และสื่อประเภทของจำลองมาประกอบกิจกรรมการสอนแต่อย่างใด

2. การใช้เทคนิคการสอน พบว่า ครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก สำหรับเทคนิควิธีสอนอื่น ๆ เช่น การให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การสอนโดยการสาธิต การทดลอง การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การอภิปราย การใช้เพลงและเกม ผู้วิจัยไม่พบว่าครูผู้สอนมีการนำมาใช้แต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า ครูเคยใช้การสอนเทคนิค

วิธีสอนเหล่านี้บางเป็นครั้งคราว โดยพาเด็กไปศึกษาสภาพป่าไม้ใกล้ ๆ โรงเรียน การสาธิต การตอกิ่งไม้ การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การให้เด็กออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน การร้องเพลงทำยบทเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และการใช้เกมแบ่งกลุ่มนักเรียนในการเรียน พลศึกษา เป็นต้น สำหรับเทคนิคการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองนั้น ครูยอมรับว่าไม่เคยใช้สอนเลย เพราะเห็นว่าเป็นวิธีสอนที่ค่อนข้างยุ่งยากสำหรับนักเรียน เนื่องจากนักเรียนยังมีความอายต่อกันอยู่ จึงไม่ค่อยกล้าแสดงออกเท่าที่ควร อีกทั้งครูยังมองเห็นว่าเป็นวิธีสอนที่ใช้เวลาค่อนข้างมากด้วย

การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ในการสอนแต่ละเนื้อหา มีการใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอน เช่น ใช้การสังเกต การซักถาม ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนครูได้ประเมินอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการตรวจผลงานนักเรียน เช่น การตรวจแบบฝึกหัดที่ครูให้นักเรียนทำทุกครั้ง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันไม่พบว่าครูมีการบันทึกผลการประเมินของผู้เรียนในแต่ละครั้งลงในสมุดประจำชั้น (ป.02-2)

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ระหว่างการสังเกตพบว่า ในขณะสอนครูมีการแต่งกายได้สุภาพเรียบร้อยตามสภาพ ไม่สุบสุก ในขณะสอนครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใสความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนก็ดำเนินไปด้วยดี มีการจัดสภาพห้องเรียนให้น่าอยู่น่าเรียนได้อย่างเหมาะสม ด้วยการติดรูปภาพต่าง ๆ ตามฝาผนังห้องเรียน เนื่องจากสภาพอาคารเรียนเป็นอาคารใหม่เพิ่งเริ่มใช้งาน สังเกตแล้วพบว่ามีความสะอาดเรียบร้อยดีมาก แต่ในขณะเดียวกันไม่พบว่าครูมีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนในขณะเรียนแต่อย่างใด รวมทั้งไม่พบว่าครูมีการจัดทำตารางแสดงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียนนั้น ไม่พบว่าครูมีการตรวจความสะอาดร่างกายของนักเรียนในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบแต่อย่างใด รวมถึงการให้เด็กได้แปรงฟันหลังการรับประทานอาหารกลางวันด้วย ซึ่งครูเองก็ยอมรับว่า ตนเองขาดการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาดูแลนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬาประเภทต่าง ๆ นั้นพบว่า ครูได้สนับสนุนและส่งเสริมการเล่นกีฬากลางแจ้งของนักเรียน เช่น กีฬาฟุตบอล และ วอลเลย์บอล เป็นต้น แต่ก็ยอมรับว่าสภาพสนามกีฬาของโรงเรียนบ้านแล้งธาราซึ่งคับแคบและไม่มีมาตรฐานเพียงพอ เพราะโรงเรียนตั้งอยู่บนเนินเขา สภาพของสนามจึงมีลักษณะลาดเอียงไม่ได้ระดับ แต่ถึงอย่างไรนักเรียนก็ยังใช้สนามดังกล่าวในการเล่นกีฬาฟุตบอลและวิ่ง เล่นกันทุกวัน การจัดเตรียมยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับนักเรียนยามเจ็บป่วยนั้น พบว่า ครูมีการจัดเตรียมไว้พร้อม แต่ยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้น บางชนิดก็เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า หมู่บ้านแล้งธาราอยู่ห่างไกลจากสถานีอนามัยตำบลประมาณ 16 กิโลเมตร เวลาชาวบ้านเจ็บป่วยก็มักจะมาขอยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ จากโรงเรียน ทำให้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการสิ้นเปลืองอย่างรวดเร็ว

การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนบ้านแล้งธาราได้จัดบริการแก่นักเรียนแบบให้เปล่า โดยจัดบริการสัปดาห์ละ 2 วัน คือ ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี ซึ่งครูผู้สอนและผู้บริหารจะเปลี่ยนหน้าที่กันจัดทำอาหารกลางวันคนละวัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนั้นพบว่าครูมีการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักการประชาธิปไตยที่ดี ซึ่งครูได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้ว่า เนื่องจากจำนวนนักเรียนของโรงเรียนมีน้อยทำให้การดำเนินงานด้านประชาธิปไตยของโรงเรียนประสบความสำเร็จพอสมควร นักเรียนเคารพและปฏิบัติตามมติส่วนใหญ่ เช่น มติของส่วนรวมตกลงกันว่า มิให้นักเรียนผู้ใดวิ่งเล่นบนอาคารเรียนสังเกตแล้วก็ไม่พบว่ามตินักเรียนผู้ใดมีการวิ่งเล่นบนอาคารเรียนแต่อย่างใด

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า โรงเรียนเคยดำเนินการเปิดสหกรณ์ร้านค้าอยู่ระยะเวลาหนึ่ง ต่อมาต้องหยุดการดำเนินงานเนื่องจากเด็กมีกำลังเงินซื้อสินค้าน้อยมาก รวมทั้งมีการลักขโมยสิ่งของที่นำมาจำหน่ายอีกด้วย ทำให้เกิดการขาดทุนจึงได้หยุดการดำเนินงานไป สำหรับการจัดกิจกรรมการแนะแนวนั้น ไม่นับว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมดังกล่าวแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูทราบว่า เนื่องจากโรงเรียนมีครูเพียง 2 คน แต่ละคนต่างก็ เป็นครูประจำชั้นอยู่แล้ว ต่างก็ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาและให้การแนะนำแก่นักเรียนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบไปในตัว

การสอนซ่อมเสริม

ในช่วงระหว่างการสังเกตไม่พบว่า ครูมีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนทราบว่า เคยทำการสอนซ่อมเสริมอยู่ระยะหนึ่งช่วงหลังเลิกเรียนแต่นักเรียนที่สอนซ่อมเสริมให้ต้องรีบกลับบ้านเพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านทุกวัน หลังจากนั้นก็ไม่เคยสอนอีก

โรงเรียนบ้านผางาม

จากการสังเกตและสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 คน จากจำนวนทั้งหมด 2 คน ซึ่งสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ทั้งสองเป็นครูหญิงเข้าสังเกตคนละ 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเตรียมการสอน พบว่า ครูมีการเตรียมตัวก่อนสอนล่วงหน้าโดยการศึกษาคู่มือครูและแผนการสอน รวมทั้งมีการจัดทำบันทึกการสอนไว้ด้วย แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าบันทึกการสอนของครูที่ทำไว้นั้นยังไม่มีรายละเอียดเหมือนแบบบันทึกการสอนที่พบเห็นโดยทั่วไป เป็นลักษณะกำหนดการสอนอย่างคร่าว ๆ ของครูมากกว่า

2. การนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียน ด้วยการสนทนาซักถามเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในเรื่องที่จะเรียน แต่การนำเข้าสู่บทเรียนของครูได้ใช้เวลาค่อนข้างมาก เฉลี่ยแล้วใช้เวลานานคนละประมาณ 15 นาที ถึงอย่างไรก็ตามวิธีการนำของครูก็ทำได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน ขณะเดียวกันไม่พบว่าครูมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียนแก่นักเรียนก่อนที่จะดำเนินการสอนแต่อย่างใด

3. การดำเนินการสอน ถึงแม้ว่าครูจะทำบันทึกการสอนไว้แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการสอนตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ทั้งหมด บางกิจกรรมก็สอนสอดแทรกเพิ่มเติม บางกิจกรรมก็ข้ามไปไม่ได้ดำเนินการสอนแต่อย่างใด ในขณะที่ดำเนินการสอนครูใช้ภาษาไทยกลางพูดกับนักเรียน มีความสุภาพอ่อนโยนกับนักเรียน มีการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายโดยใช้สิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สอนเรื่องสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้ใช้งานกับใช้เป็นอาหาร ครูยกตัวอย่างเป็ด ไก่ ม้า ล่อ วัว ควาย และหมู ซึ่งเป็นสัตว์ที่นักเรียนรู้จักและเคยพบเห็นอยู่แล้ว เป็นต้น

ในขณะที่มีการสังเกต พบว่า ครูยังแสดงตนเป็นผู้สอนอยู่ฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนไม่ค่อยได้แสดงออกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร เมื่อสอนจบบทเรียนแล้วก็จะสรุปบทเรียนเอง ซึ่งการสรุปแต่ละครั้งครูมักจะรีบเร่งซึ่งสรุปได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาเท่าที่ควร อีกทั้งไม่พบว่าการใช้แหล่งวิชาการในห้องเรียนมาช่วยสนับสนุนการสอนแต่อย่างใด คงใช้แต่หนังสือเรียนสอนและเขียนสาระสำคัญบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนจดลงในสมุดไว้

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอน ก่อนที่จะดำเนินการสอน มีการนำสื่อประเภทของจริงมาประกอบการสอนด้วย เช่น ครูสอนเรื่องต้นไม้และส่วนประกอบของต้นไม้ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูได้นำต้นไม้จริงมาประกอบคำอธิบายด้วย เป็นต้น แต่ในช่วงการสังเกตผู้วิจัยไม่พบว่า ครูผู้สอนมีการนำสื่อประเภทแผนภาพ แผนภูมิ บัตรคำ วิทยุหรือวิทยุเทปและสื่อที่เป็นของจำลองมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนแต่อย่างใด

2. การใช้เทคนิคการสอน พบว่า ครูผู้สอนยังคงใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นหลัก มีบางครั้งมีการใช้การสาธิต และการร้องเพลงทำนองเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับการให้เทคนิควิธีการสอนอื่น ๆ เช่น การให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การทดลอง การอภิปราย การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติและการใช้เกมนี้ ในช่วงการสังเกตไม่พบว่าครูได้มีการนำมาใช้สอนนักเรียนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า วิธีสอนดังกล่าวครูเคยใช้บ้างเป็นบางครั้ง ยกเว้นการใช้สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติเท่านั้น ที่ครูผู้สอนยอมรับว่าไม่เคยนำมาใช้สอน เนื่องจากเห็นว่า เป็นวิธีการสอนที่ค่อนข้างยากสำหรับเด็กชาวไทยภูเขา เพราะนักเรียนยังมีพื้นฐานการใช้ภาษาไทยไม่ดีพอ และ ไม่มีความกล้าในการแสดงออกเท่าที่ควร

การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนแต่ละเนื้อหาวิชาเป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางจุดประสงค์ที่ครูได้มอบปรนให้ผู้เรียนผ่านการประเมินได้ เนื่องจากเห็นว่า บางจุดประสงค์เด็กชาวไทยภูเขาทำไม่ได้ตามพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เช่น บอกความหมายและวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ได้ ซึ่งเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากเด็กไม่ได้ับถือศาสนาพุทธและในหมู่บ้านของนักเรียนก็ไม่มีวัดและพระสงฆ์ให้ผู้เรียนได้พบเห็น จึงจำเป็นต้องให้นักเรียนชาวไทยภูเขาของโรงเรียนตนเองผ่านการประเมินในจุดประสงค์ข้อนี้ได้ เป็นต้น การวัดผลของครูแต่ละครั้ง ได้ใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายวิธี เช่น การสอบถาม การสังเกต และการให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด เป็นต้น การใช้เครื่องมือวัดผลการเรียนในแต่ละครั้งครูใช้ได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน รวมทั้งมีการบันทึกผลการประเมินในสมุดประจำชั้น (ป.02-2) ทุกครั้งที่ผู้เรียนแต่ละคนผ่านเกณฑ์การประเมิน

ระหว่างเรียนครูได้ให้นักเรียนมีการทำแบบฝึกหัดเกือบทุกครั้ง เมื่อผู้เรียนทำเสร็จครูจะตรวจให้ทุกครั้ง พร้อมกับมีการบันทึกให้ผู้เรียนเห็นข้อผิดพลาดของตนเองด้วย แต่ในระหว่างกำลังเกิด พบว่า ครูมีการวัดความรู้พื้นฐานนักเรียนก่อนเรียนด้วยการซักถามความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมาแล้วเป็นบางครั้ง

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียนมีความเป็นกันเองดี ครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใส ไม่สับสนหรือติดสuturaในขณะสอน มีการแต่งกายได้สุภาพเรียบร้อยตามสภาพดี มีการเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียนที่ตอบคำถามครูได้ด้วยคำพูดเช่น เก่ง เก่งมาก ดีมาก เป็นต้น มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนเป็นบางครั้ง ขณะที่สังเกตการสอนพบว่าสภาพของชั้นเรียนได้รับการจัดตกแต่งได้เหมาะสมกับสภาพดีพอสมควร ทั้ง ๆ ที่อาคารเรียนมีสภาพเป็นอาคารชั่วคราว โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดด้วย มีการจัดทำตารางแสดงผลการเรียนของนักเรียนทุกคนในแต่ละภาคเรียนไว้ โดยจัดแสดงในรูปแบบภูมิทัศน์แสดงเป็นคำร้อยละ ไว้หน้าชั้นเรียนด้วย

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนบ้านผางาม ที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพอนามัยของนักเรียนนั้น พบว่าครูมีการตรวจความสะอาดร่างกายของนักเรียนก่อนเรียนเป็นบางครั้ง แต่ยังสามารถไม่ต่อเนื่องทุกวัน รวมทั้งยังขาดการกวดขันให้นักเรียนได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่องด้วย นักเรียนบางคนไม่ได้มีการแปรงฟันเลย ซึ่งทราบถึงสาเหตุจากครูประจำชั้นว่าเด็กไม่มีแปรงสีฟันและยาสีฟันในการทำความสะดวกฟัน สำหรับชั้นเรียนที่มีการแปรงฟันนั้น เพราะว่าครูได้เสียสละเงินส่วนตัวซื้อหาอุปกรณ์ดังกล่าวให้เด็กเอง

การจัดเตรียมยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับนักเรียนยามเจ็บป่วยนั้น พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการไว้พร้อม แต่โรงเรียนยัง ไม่มีการจัดห้องหรือมณพยาบาลไว้แต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า เนื่องจากโรงเรียนเป็นอาคารเรียนแบบชั่วคราวขนาด 2 ห้องเรียน มีจำนวนห้องเรียนจำกัด จึง ไม่มีพื้นที่เพียงพอ ในการจัดมณพยาบาล ได้แต่แก้กับปัญหา โดยให้นักเรียนที่เจ็บป่วยกลับไปนอนพักผ่อนที่บ้าน ได้หากครูเห็นควร ให้นอนพัก เพราะ โรงเรียนและหมู่บ้านของนักเรียนก็อยู่ใกล้กัน จึง ไม่มีปัญหาในการเดินทาง ไปมาของนักเรียนแต่อย่างใด

สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬาแก่นักเรียนนั้น พบว่าครูมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกกำลังกายเป็นประจำด้วยการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล และตะกร้อ เป็นต้น โดยเฉพาะกีฬาตะกร้อจะเป็นที่นิยมเล่นกันมากในหมู่นักเรียนชาย และมีพื้นฐานความสามารถในการเล่นอยู่ในระดับดี เคยชนะเลิศการแข่งขันกีฬาตะกร้อนักเรียน ในระดับกลุ่มโรงเรียนของปีที่ผ่านมา ส่วนนักเรียนหญิงจะนิยมเล่นกีฬาวอลเลย์บอลกันเป็นส่วนใหญ่

การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของ โรงเรียนบ้านผางาม มีลักษณะการจัดบริการแก่นักเรียนแบบให้เปล่าโดยจัดสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุกวันพุธ โดยครูจะหมุนเวียนเปลี่ยนกันจัดทำส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนั้น พบว่า ครูได้ฝึกให้เด็กรู้จักหลักการประชาธิปไตย รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดกันขึ้นมา เช่น ไม่ทิ้งเศษกระดาษในบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

การสอนซ่อมเสริม

พบว่า ครูมีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนช้า ขาดเรียนบ่อย และนักเรียนที่ผลการเรียนต่ำ โดยจะสอนในช่วงหลังเลิกเรียนประมาณ 1 ชั่วโมงทุกวัน เว้นแต่ครูจะติดธุระส่วนตัวในวันไหนก็จะงดสอนโดยปริยาย จากการสังเกตการสอนซ่อมเสริมของครูพบว่า ครูจะสอนเฉพาะกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์เท่านั้น ไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลายมาช่วยประกอบการสอนนอกจากใช้หนังสือเรียนและสมุดแบบฝึกหัดเท่านั้น วิธีการสอนยังคง ใช้เฉพาะวิธีอธิบายเป็นหลัก

โรงเรียนบ้านเนินหลวง

จากการสังเกตและสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการสอนของครูที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน ซึ่งสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากจำนวนทั้งหมด 3 คน (รวมทั้งผู้บริหาร) เป็นชายทั้งหมด เข้าทำการสังเกต 3 ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเตรียมการสอน พบว่า ครูมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าด้วยการศึกษาคู่มือครู และแผนการสอน แต่ในขณะที่มีการสังเกตไม่พบว่า ครูมีการจัดทำบันทึกการสอนไว้แต่อย่างใด
2. การนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูผู้สอนมีการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการซักถามความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปแล้ว หลังจากนั้นจึงค่อยเชื่อมโยงกับเรื่องใหม่ที่จะสอน ครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาอยู่ในเกณฑ์ดี ในขณะเดียวกันไม่พบว่าครูมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางในการเรียนแก่นักเรียนแต่อย่างใด
3. การดำเนินการสอน ครูจะเริ่มสอนด้วยการบรรยายเนื้อหาที่จะสอน ลักษณะการสอนของครูก็คล้ายคลึงกับครูในโรงเรียนอื่น ๆ กล่าวคือ มีการสอนโดยยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย โดยใช้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมาเป็นตัวอย่างเช่น สอนเรื่องการประกอบอาชีพของครูไทย ครูก็ยกตัวอย่างอาชีพในท้องถิ่นที่ผู้เรียนรู้จัก ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น มีการใช้ภาษาไทยกลางพูดกับนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดอย่างเต็มที่ นักเรียนกล้าพูด กล้าถามครู เมื่อสอนจบบทเรียนแล้วก็ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปรวมถึงมีการเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนล่วงหน้าก่อนการสอน มีการใช้สื่อบางประเภทประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น ซึ่งสังเกตได้ว่าสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบนั้นถึงแม้จะมี

น้อยประเภทแต่ก็ใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนแล้ว สำหรับสื่ออื่น ๆ เช่น วิทยุ วิทยุเทป สื่อประเภทของจริงและขอจำลองต่าง ๆ นั้น ในช่วงการสังเกตไม่พบว่าครูมีการนำมาใช้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนได้ทราบว่า สื่อเหล่านี้ครูเคยใช้แล้วทั้งนั้น การจะใช้สื่อประเภทใดก็ต้องดูความเหมาะสมกับกิจกรรมและเนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นสำคัญ ซึ่งบางครั้งก็ไม่ใช้สื่อใดเลย

2. การใช้เทคนิคการสอน ในช่วงการสังเกตการสอนพบว่าครูได้ใช้วิธีการบรรยายเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ในการสอน บางครั้งก็พบว่า มีการใช้เพลงประกอบการสอนบ้าง ส่วนเทคนิควิธีสอนอื่น ๆ เช่น การสอนโดยให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่เด็ก การพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การทดลอง การใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและการใช้เกม ไม่พบว่าครูมีการใช้แต่อย่างใด และครูผู้สอนยอมรับว่า การใช้เทคนิคการสอนดังกล่าวข้างต้นมี 3 วิธีที่ไม่เคยใช้เลยคือ การเชิญวิทยากรภายนอก การใช้บทบาทสมมติ และการใช้สถานการณ์จำลอง โดยครูให้ความเห็นต่อการที่ไม่ใช้วิธีสอนทั้ง 3 นี้ว่า เป็นวิธีสอนที่ค่อนข้างยุ่งยากต่อการเตรียมการ ต้องใช้เวลาสอนพอสมควร และเด็กยังใช้ภาษาไทยได้ไม่คล่องนักเกรงว่าเด็กจะประหม่าในการพูด และไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร

การวัดและประเมินผลการเรียน

ในระหว่างการสังเกต พบว่าครูมีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน ด้วยการซักถามความรู้ความเข้าใจอย่างคร่าว ๆ ในเรื่องที่จะเริ่มสอน ในระหว่างเรียนมีการประเมินผลผู้เรียนด้วยการให้ทำแบบฝึกหัด หลังจากจบบทเรียนแล้วก็ใช้วิธีการซักถามความเข้าใจผู้เรียนต่อสิ่งที่เรียนไปแล้ว มีการใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายวิธี เช่น การซักถาม การทำแบบฝึกหัด และทดสอบย่อยเป็นบางครั้ง เมื่อครูได้ประเมินผลผู้เรียนแล้วก็มีการบันทึกผลการประเมินในแต่ละครั้งในสมุดบันทึกที่ครูจัดทำไว้เองและในสมุดประจำชั้น (ป.02-2) การประเมินผลผู้เรียนของครูผู้สอน ได้ยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในคู่มือครูเป็นหลักในการประเมิน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียนสังเกตแล้ว พบว่า มีสัมพันธภาพต่อกันค่อนข้างดี ครูสอนด้วยอารมณ์แจ่มใส มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนทั้งคำพูดและการแสดงถึงความพึงพอใจทางสีหน้า จากการสังเกตสภาพห้องเรียนที่ครูผู้สอนประจำชั้นอยู่มีการจัดสภาพให้น่าอยู่น่าเรียนได้เหมาะสมตามสภาพ รวมถึงมีการจัดทำตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ของภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่ดำเนินการสอนครูมีการแต่งกายได้สุภาพเรียบร้อยแล้วตามสภาพและไม่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา ในขณะที่สอนนักเรียน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในด้านการบริการสุขภาพอนามัย ขณะที่มีการสังเกตไม่พบว่าครูมีการตรวจความสะอาดร่างกายของนักเรียนก่อนเรียนแต่อย่างใด รวมถึงขาดการเน้นให้นักเรียนได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันด้วย ซึ่งครูเองก็ยอมรับว่าที่ขาดดำเนินการในเรื่องดังกล่าวกับนักเรียนอย่างจริงจังโดยเห็นว่านักเรียนโต ๆ กันแล้วน่าจะปฏิบัติตนเองได้เกี่ยวกับเรื่องนี้

สำหรับการจัดเตรียมยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ แก่นักเรียนยามเจ็บป่วยนั้น ทางโรงเรียนบ้านเนินหลวงได้จัดเตรียมไว้พร้อมในห้องพยาบาลของโรงเรียน ส่วนการจัดกิจกรรมกีฬาแก่นักเรียนนั้นพบว่า ครูผู้สอนของโรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้ออกกำลังกายกลางแจ้งอยู่เป็นประจำและกีฬาที่นักเรียนนิยมเล่นกัน ได้แก่ ฟุตบอล และวอลเลย์บอล

การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันนั้น พบว่า โรงเรียนได้จัดบริการแบบให้เปล่า สัปดาห์ละ 2 วัน คือ ทุกวันอังคารและวันศุกร์ โดยครูทุกคนจะหมุนเวียนเปลี่ยนกันจัดทำกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ทางโรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักหลักการประชาธิปไตย ด้วยการเคารพหลักมติส่วนใหญ่ฝึกให้รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี แต่ยังไม่มีถึงขั้นมีการจัดตั้งสภานักเรียนขึ้นในโรงเรียน

จากการสังเกตไม่พบว่าทางโรงเรียนบ้านเนินหลวงมีการดำเนินงานด้านกิจกรรมสหกรณ์ และกิจกรรมแนะแนวแต่อย่างใด โดยครูได้ให้ความเห็นต่อผู้วิจัยว่า ทางโรงเรียนเคยวางโครงการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นในโรงเรียนในช่วงเวลาที่ผู้บริหารคนเก่าปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนนี้ แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงผู้บริหารใหม่คาดว่า คงจะดำเนินงานโครงการนี้ต่อไปอีก ส่วนการจัดกิจกรรมบริการแนะแนวนั้น ได้ทราบจากครูว่า เนื่องจากครูของโรงเรียนมีจำนวนน้อยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบ แต่สามารถจัดทำได้โดยให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนวแก่นักเรียนของตนเองได้

การสอนซ่อมเสริม

ในช่วงการสังเกตไม่พบว่าครูมีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูได้ทราบว่า ครูมีงานรับผิดชอบมากไม่มีเวลาพอในการจัดสอนได้ แต่จะใช้วิธีการให้เด็กเก่งช่วยดูแลเด็กที่เรียนอ่อนแทนครูบ้างเป็นครั้งคราว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ที่สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการสอนซ่อมเสริม สามารถสรุปข้อมูลเป็นรายโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านคลองผ่าน

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตลอดจนเมื่ออุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า นักเรียนยังมีปัญหาในการพูด ฟัง อ่าน และเขียนภาษาไทย ส่งผลต่อการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นทำให้ครูไม่สามารถสอนนักเรียนได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. นักเรียนขาดเรียนบ่อย เนื่องจากนักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน เช่น เลี้ยงน้อง ตักน้ำ ต่ำข้าว ฯลฯ ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน

3. ครูไม่ครบชั้นเรียน สาเหตุเนื่องจากครูหญิงคนหนึ่งของโรงเรียนอยู่ในระหว่างการลาคลอดบุตรทำให้ขาดครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปหนึ่งคน ครูผู้สอนที่เหลืออยู่จึงรับผิดชอบสอนถึง 2 ชั้นเรียน

สำหรับความคิดเห็นในด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ครูผู้สอนให้ความเห็นว่า ยังไม่พึงพอใจเนื่องจากนักเรียนเรียนรู้ได้ช้า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่ แต่ในขณะเดียวกันผู้บริหารกลับมีความเห็นในทางตรงกันข้าม โดยเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ส่วนความเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งครูผู้สอนได้ให้ความเห็นในทางตรงกันข้ามกับผู้บริหาร กล่าวคือครูผู้สอนยอมรับว่ายังไม่สามารถจัดการสอนได้ผลดีเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง และนักเรียนยังเรียนรู้ได้ช้าทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตรกำหนด แต่ผู้บริหารกลับมองเห็นว่า ครูสามารถจัดการสอนได้ผลดี โดยเห็นว่าครูผู้สอนมีความตั้งใจสอนดี และนักเรียนส่วนใหญ่ก็มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่โรงเรียนตั้งไว้

ส่วนการปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้น พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกัน ควรมีการปรับปรุงวิธีการจัดการสอน ดังนี้

1. ครูควรมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง
2. ครูควรติดตามผลการเรียนของเด็ก หากบกพร่องควรจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมอย่างต่อเนื่อง
3. ควรควบคุมดูแลนักเรียนให้ทั่วถึงขณะเรียนเพราะนักเรียนบางคนเรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนของ โรงเรียนบ้านคลองผ่าน ได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูว่า ยังไม่ดีเท่าที่ควรสมควรได้รับการปรับปรุงกล่าวคือ ครูไม่ค่อยได้ใช้สื่อประกอบการสอนเท่าที่ควร ครูควรมีการผลิตและใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ให้มากขึ้นในการสอนทุก ๆ กลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งยอมรับว่าสื่อการสอนต่าง ๆ ของโรงเรียนยังมีน้อย ไม่พอเพียงต่อการนำมาใช้ สื่อที่ต้องการมีและใช้เพิ่มเติม เช่น ดินน้ำมัน อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับชั้น บัตรคำ และรูปภาพประกอบการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยทุกระดับชั้น

การวัดและประเมินผลการเรียน

เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งได้เสนอความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูมีการวัดผลการเรียนของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ เช่น การซักถาม การสังเกต การทำแบบฝึกหัด และการทดสอบ เป็นต้น การวัดและประเมินผลการเรียนนั้น ครูได้ยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2524 และทำการประเมินทั้ง 3 ระยะ คือ ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนแล้ว

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

จากการแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับความคิดเห็นการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของครู พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างกับครูผู้สอน คือ ผู้บริหารยังไม่มี ความพึงพอใจต่อสภาพการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของครู เนื่องจากครูยังไม่สามารถควบคุมดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง นักเรียนบางคนยังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่มีความเป็นระเบียบความมีวินัยในตนเอง แต่ครูผู้สอนกลับมีความเห็นว่า พึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน โดยเห็นว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนดี รวมทั้ง ได้จัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีแล้วตามสภาพ ถึงอย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็ให้ความเห็นว่า ครูควรจะมีการ

ปรับปรุงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ดีขึ้นอีก เช่น จัดป้ายนิเทศต่าง ๆ ให้สวยงามและจัดข้อมูลอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบันเสมอ รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอนให้ดูเข้มแข็งขึ้นด้วย

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โรงเรียนบ้านคลองผ่านได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนได้ให้ความสำคัญสอดคล้องกันว่า กิจกรรมโครงการอาหารกลางวันเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด เนื่องจากเด็กนักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติจริงในการทำอาหาร และมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่นักเรียนปลูกเองสนับสนุนโครงการนี้ได้ตลอดปี ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดแล้วประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เพราะนักเรียนยังไม่ค่อยยอมรับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทั้งนี้มีผลมาจากความเชื่อของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอว่า ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านนั้น ผู้บริหารจะยึดหลักการประชาธิปไตยในการเสนอแนะของครูผู้สอน และมอบงานให้โดยคำนึงถึงความรู้และความถนัดของครูเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการติดตามผลการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการให้กำลังใจแก่ครูและนักเรียน สำหรับครูผู้สอนนั้นได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมทุกอย่างที่โรงเรียนจัดครูผู้สอนจะช่วยเหลือในการเสนอแนะและดูแลการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จให้มากที่สุด ตลอดจนมีการประพฤติและปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้วย

การสอนซ่อมเสริม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนทราบว่า มีการจัดการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนจะจัดในช่วงเวลาว่างที่บ้านพักครู แต่ยังสอนไม่ต่อเนื่องทุกวันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาว่างของครูเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมของผู้บริหารนั้น ผู้บริหารแสดงความเห็นว่า ได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ครูรวมทั้งนักเรียนด้วย ตลอดจนมีการชี้แจงและทำความเข้าใจแก่ผู้ปกครองให้ยินยอมส่งนักเรียนไปเรียนในช่วงเวลาว่างที่บ้านพักครู ส่วนครูผู้สอนได้เสนอความเห็นว่าจะสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนอย่างต่อเนื่องทุกวัน

โรงเรียนบ้านรุ่งอรุณ

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตลอดจนปัญหาอุปสรรคของโรงเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนชาวไทยภูเขาและครูมีปัญหาด้านการสื่อสารต่อกัน กล่าวคือ นักเรียนจะพูดฟัง อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ค่อยได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีปัญหาในเรื่องนี้มากที่สุด
2. ความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กต่างกัน โดยเฉพาะเด็กพื้นราบจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กชาวไทยภูเขา
3. เวลาเรียนไม่พอ เนื่องจากโรงเรียนนี้เป็นลักษณะพึ่งตนเองทั้งครูและนักเรียนต้องทำงานเกษตรกรรมแขนงงานต่าง ๆ ในช่วงบ่ายทุกวัน ทำให้มีเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียนน้อยลง ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ได้ครบถ้วนและเต็มเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด
4. นักเรียนมีอัตราการขาดเรียนสูง เนื่องจากผู้ปกครองต้องการใช้แรงงานเด็กในฤดูกาลเก็บเกี่ยวพืชผล
5. ผู้ปกครองนักเรียนพื้นราบไม่ค่อยสนใจต่อผลการเรียนของเด็ก กล่าวคือไม่ได้ช่วยกวดขันด้านการศึกษาเล่าเรียนของเด็กอย่างจริงจังขณะอยู่ที่บ้าน
6. นักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงความคิดเห็นเองไม่ได้ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ค่อยเป็น

ผู้บริหารและครูผู้สอนยังแสดงความคิดเห็น ไม่พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยยอมรับว่าครูไม่สามารถสอนได้ทันตามที่หลักสูตรกำหนดเนื่องจากมีเวลาเรียนจำกัด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กส่วนใหญ่ต่ำแทบทุกกลุ่มประสบการณ์

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครู ผู้บริหารเห็นว่าครูสามารถจัดการเรียนรู้การสอนได้ดี นักเรียนชาวไทยภูเขามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้รับการเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติจริงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ครูผู้สอนกลับ

มีความเห็นว่า ครูยังจัดการเรียนการสอนไม่ได้ผลดี กล่าวคือ ขาดการเตรียมการสอนอย่างต่อเนือง และยอมรับว่าขณะทำการสอนได้ใช้อารมณ์กับเด็กเป็นบางครั้ง ถึงอย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูควรปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากขึ้น ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายวิธีและอุทิศเวลาสอนให้กับเด็กมากขึ้นด้วย

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนยอมรับว่าครูยังนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ควรปรับปรุงโดยการใช้สื่อและมีการผลิตสื่อให้มากขึ้น โดยครูต้องคำนึงถึงความเหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะสอน และได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อการนำมาใช้ด้วย ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็ยอมรับว่าสื่อการสอนต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีในขณะนี้มีอยู่น้อย ไม่พอเพียงต่อการนำไปใช้และสื่อบางชนิดก็ชำรุดเสียหายใช้การไม่ได้ เช่น วิทยุเทป สื่อที่ต้องการมีและใช้มาก ได้แก่ บัตรคำการสอนภาษาไทยทุกระดับชั้น อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตสื่ออย่างง่าย เช่น กระดาษแข็ง สีโปสเตอร์ และรูปภาพต่าง ๆ

การวัดและประเมินผลการเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูมีการใช้เทคนิควิธีการวัดผลที่หลากหลายวิธีตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละครั้ง เช่น การสังเกต การซักถามความรู้ความเข้าใจ การทำแบบฝึกหัด และการทดสอบข้อเขียน เป็นต้น ซึ่งการวัดผลการเรียนของนักเรียน ครูได้ยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 ครูส่วนใหญ่มีการวัดผลการประเมินผลผู้เรียนก่อนเรียนด้วยการซักถามในระหว่างเรียน ครูวัดผลด้วยการให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเป็นส่วนใหญ่ สำหรับวิธีวัดผลหลังเรียนนั้นครูจะใช้วิธีซักถาม การทดสอบย่อย และการสังเกตผลการปฏิบัติงานของนักเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของครู พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ยังไม่มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างแท้จริง จำนวนห้องไม่พอเพียงกับจำนวนชั้นเรียน บางชั้นต้องอาศัยใต้ถุนบ้านพักเป็นที่เรียนชั่วคราว ผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ครูควรมีการปรับปรุงและจัดสภาพของห้องเรียนในทุกระดับชั้นให้ดีขึ้น และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมด้วย

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้บริหารและครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน การจัดกิจกรรมกีฬา การบริการสุขภาพอนามัย โครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย การสร้างวินัยนักเรียน การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ ผู้บริหารและครูผู้สอนบางคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่จัดและประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือ กิจกรรมสหกรณ์โดยเสนอความคิดเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้หลักการของสหกรณ์ด้วยการปฏิบัติจริง มีผลกำไรคืนให้นักเรียนด้วย แต่ครูผู้สอนบางคนกลับมีความเห็นว่า โครงการปลูกผัก น่าจะเป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด เพราะนักเรียนสามารถปลูกเอง ดูแลรักษาเอง และนำผลที่ได้มาบริโภคได้ตลอดปี หากมีเหลือมากพอก็นำออกไปจำหน่ายได้อีกด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด เนื่องจากนักเรียนยังมองไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนไม่ได้จัดให้โดยตรง เด็กที่พักในโรงเรียนต้องทำอาหารเองทุกมื้อ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่คณะครูในการปฏิบัติงาน ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบและเข้าใจถึงความมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ของโรงเรียนรวมถึงการของบประมาณมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จากทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนครูผู้สอนได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ได้สนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงการของโรงเรียนและปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารมอบหมาย ตลอดจนติดตามผล การจัดกิจกรรมเสนอแนะความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร

การสอนซ่อมเสริม

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมว่า ครู ของโรงเรียนที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้นและเป็นครูพี่เลี้ยงของบ้านพักแต่ละหลัง จะทำการสอนซ่อม เสริมแก่เด็กที่เรียนอ่อนและเด็กที่เรียนช้าในช่วงตอนค่ำหลังจากรับประทานอาหารเย็น แต่ก็ยอมรับว่า ครูยังสอนไม่ต่อเนื่องทุกวัน รวมทั้งไม่มีการวางแผนการดำเนินการสอนซ่อมเสริมไว้อย่าง เป็นระบบแต่อย่างใด

ในด้านการสนับสนุนการสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารกล่าวให้ความเห็นว่า มีการสนับสนุนและ ให้กำลังใจแก่คณะครู ตลอดจนช่วยเหลือครูในการติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันต่อการจัดสอนซ่อมเสริมว่า จะพยายามสอนเสริมแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนให้ต่อเนื่องทุกวัน รวมทั้งจะพยายามใช้สื่อ การเรียนต่าง ๆ มาประกอบการสอนซ่อมเสริมให้มากขึ้น

โรงเรียนบ้านดอนศิลา

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นต่อวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนว่ามีอุปสรรคปัญหาดังนี้

1. การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนมีปัญหามาก เพราะนักเรียนพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้
2. ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา มีการใช้แรงงานเด็ก ทำให้นักเรียน ขาดเรียนบ่อย
3. อาคารเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นอาคารเรียน แบบชั่วคราว

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ยังไม่พึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเห็นว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ครูสอนไม่ทันตามหลักสูตรกำหนด และครูยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ไม่ได้ใช้การสอนที่หลากหลายวิธี

เกี่ยวกับความเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนนั้น ผู้บริหารมีความเห็นว่า ครูส่วนใหญ่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติการสอน แต่ในขณะเดียวกันครูผู้สอนมีความเห็นในทางตรงกันข้ามว่า ครูยังจัดการเรียนการสอนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการเตรียมตัวก่อนสอนในบางครั้ง ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครอบคลุมเนื้อหาเพราะเด็กเรียนรู้ได้ช้า และขาดการติดตามผลการเรียนของเด็ก อย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่า ครูควรปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง เน้นการสอนวิชาภาษาไทยทุกระดับชั้น และติดตามผลการเรียนของนักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีความเห็นว่า ครูมีพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดี กล่าวคือ ในการสอนแต่ละครั้งครูพยายามจัดหาสื่อต่าง ๆ มาใช้ประกอบกิจกรรมการสอน แต่ครูผู้สอนกลับมีความเห็นว่า ครูไม่ค่อยมีการนำสื่อประเภทต่าง ๆ มาช่วยสนับสนุนการสอนอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูควรปรับปรุงพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อประกอบการสอนทุกครั้ง ควรผลิตสื่ออย่างง่ายเพิ่มเติม เช่น บัตรคำภาษาไทย แท่งไม้สีต่าง ๆ และสื่ออื่น ๆ ซึ่งสามารถหาวัสดุการผลิตได้จากท้องถิ่น สื่อต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ยังไม่พอเพียงต่อการใช้อุปกรณ์ที่ต้องการมีและใช้ได้แก่ ชุดลูกคิดข้ามเร็วสำหรับประกอบการสอนวิชาคณิตศาสตร์ รูปภาพต่าง ๆ ประกอบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ผลิตสื่ออย่างง่าย เช่น กระดาษโปสเตอร์ กระดาษแข็ง สีโปสเตอร์ กาว ฯลฯ

การวัดและประเมินผลการเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูมีการใช้วิธีการวัดผลการเรียนของนักเรียนหลายรูปแบบ วิธีการวัดผลการเรียนที่ครูใช้กันมาก เช่น การซักถาม การสังเกต การให้ทำแบบฝึกหัด และการทดสอบ การประเมินผลการเรียนครูมีการยึดและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 มีการประเมินผลผู้เรียนทั้ง 3 ระยะคือ ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนยังไม่พึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน โดยให้ความเห็นว่าสภาพของอาคารเรียนเป็นแบบชั่วคราวไม่ค่อยเอื้อต่อการจัดสภาพแวดล้อมให้ดูสวยงามได้เท่าที่ควร การจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นอยู่ยังจัดได้ไม่เต็มที่ ครูควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น เช่น จัดหาสื่อประเภทแผนภาพต่าง ๆ ที่สวยงามมาเปลี่ยนของเดิมซึ่งดูแล้วค่อนข้างเก่า แต่การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนต่างเห็นว่า ครูสามารถจัดทำได้ดีแล้ว

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบ้านดอนศิลาได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนดังนี้ คือ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน การบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย ผู้บริหารและครูผู้สอนยอมรับว่า กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่จัดแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด เนื่องจากมีวัตถุประสงค์คือ พี่ชนักต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนได้เพาะปลูกกันเองมาสนับสนุนโครงการนี้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี และนักเรียนสามารถดำเนินการจัดทำอาหารได้เอง โดยที่ครูไม่ต้องคอยควบคุม ส่วนกิจกรรมที่ผู้บริหารและครูผู้สอนยอมรับว่าประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่ค่อยยอมรับบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สำหรับวิธีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของผู้บริหารนั้น พบว่า ผู้บริหารได้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลนักเรียนร่วมกับคณะครู หากพบอุปสรรคปัญหา ก็จะให้ข้อเสนอแนะแก่ครูและนักเรียนเพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอน ได้ให้ความเห็นว่า ได้สนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกโครงการของโรงเรียนร่วมเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร

การสอนซ่อมเสริม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน ได้ทราบว่า ครูมีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนช้า และขาดเรียนบ่อย โดยจัดสอนในช่วงเวลาหลังเรียน บางครั้งครูได้ใช้วิธีให้เด็กเก่งสอนเด็กที่เรียนอ่อนหากครูติดธุระส่วนตัว วิธีการสอนซ่อมเสริมของครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการอธิบาย โดยครูยอมรับว่า ไม่ได้จัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะบางครั้งเด็กที่ครูสอนซ่อมเสริมให้มักจะขาดเรียนบ่อย

สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อวิธีการสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมนั้น ผู้บริหารให้ความเห็นว่า ได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ครูในการสอนซ่อมเสริม ให้ครูมีการบันทึกรูปแบบการสอนซ่อมเสริม และติดตามความก้าวหน้าการเรียนซ่อมเสริมของนักเรียน เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด ส่วนครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่า จะพยายามสอนซ่อมเสริมให้ต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับคณะครูของโรงเรียนในการสอนซ่อมเสริม เน้นการสอนวิชาภาษาไทยในการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนให้มากขึ้น มีการติดตามผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และจะพยายามใช้สื่อต่าง ๆ มาประกอบการสอนซ่อมเสริมให้มากขึ้น

โรงเรียนบ้านแล้งธารา

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านแล้งธารา ดังนี้

1. ผู้ปกครองต้องการใช้แรงงานเด็ก ทำให้เด็กบางคนขาดเรียนบ่อย
2. นักเรียนมีปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครู
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในทุกกลุ่มประสบการณ์
4. ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูที่สอน 2 ชั้นเรียน ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักเรียนได้ครบถ้วนตามหลักสูตรกำหนด

ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยมีเหตุผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์โรงเรียนตั้งไว้ แต่ครูผู้สอนกลับมีความเห็นตรงกันข้ามกับผู้บริหารโดยครูผู้สอนยังเห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่ นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน และครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เพราะต้องสอนถึง 2 ชั้นเรียนในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างมีความเห็นว่า ครูควรมีการปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ควรเตรียมการสอนทุกครั้ง เน้นการสอนภาษาไทย มีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูมีการนำสื่อมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ใช้แต่หนังสือเรียนเป็นหลัก สมควรปรับปรุงพฤติกรรมใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยการผลิตสื่ออย่างง่าย ๆ และใช้สื่อให้มากขึ้น สื่อประกอบการสอนต่าง ๆ ของโรงเรียนมีน้อยมาก สื่อที่ต้องการใช้มาก ได้แก่ บัตรคำวิชาภาษาไทย อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ทุกระดับชั้น และวิทยุเทป ซึ่งสื่อประเภทหลังนี้ทางโรงเรียนไม่มีใช้แต่อย่างใด

การวัดและประเมินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน ได้ทราบว่า ในการวัดและประเมินผลการเรียน ครูมีการใช้เทคนิควิธีการวัดผลหลากหลายรูปแบบได้แก่ การสังเกต การตรวจผลงานของนักเรียน การซักถาม การให้ทำแบบฝึกหัด และการทดสอบ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524

ในกรณีซึ่งเกี่ยวข้องกับเวลาเรียนของนักเรียนที่มาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนนั้น ทางโรงเรียนได้พิจารณาอนุโลม และพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเลื่อนชั้นสูงขึ้นไปได้ โดยโรงเรียนจะไม่ถือเอาเวลาเรียนของผู้เรียนที่น้อยกว่าร้อยละ 80 มาเป็นตัวตัดสินการเลื่อนชั้นเรียนแต่อย่างใด เพราะแต่ละปีการศึกษาจะมีนักเรียนบางคนที่มีเวลามาเรียนน้อยกว่าร้อยละ 80 แต่จะใช้เกณฑ์ข้ออื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาตัดสินการเลื่อนชั้นแทน การวัดผลการเรียน ในแต่ละครั้งครูจะใช้วิธีการสังเกต และการสนทนาซักถามเป็นส่วนใหญ่

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน โดยให้ความเห็นว่า ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียนหลังใหม่ การจัดสภาพห้องเรียนให้น่าอยู่น่าเรียนสามารถทำได้สะดวกขึ้น ครูและนักเรียนก็มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แต่ครูผู้สอนยังไม่มี ความพึงพอใจ เนื่องจากห้องเรียนที่ประจำชั้นอยู่นั้นยังขาดการจัดสภาพให้เรียนร้อยและสวยงามเท่าที่ควร นักเรียนต่างชั้นซึ่งเรียนอยู่ในห้องเดียวกันมักจะทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนในบางครั้งดูวุ่นวายไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนบ้านแสงธาราที่จัด ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมการบริการสุขภาพอนามัย กิจกรรมที่จัดแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด ผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีความเห็นสอดคล้องกัน คือ โครงการอาหารกลางวัน โดยเห็นว่านักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานอย่างต่อเนื่องตลอดปี แต่กิจกรรมที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย เนื่องจากมีนักเรียนบางคนยังไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของส่วนร่วม เช่น ไม่ให้นักเรียนใส่รองเท้าบนอาคารเรียน แต่ยังมีนักเรียนที่ใส่รองเท้าบนอาคารเรียนอยู่ แต่นักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวก็มีเพียงเป็นส่วนน้อยของนักเรียนทั้งหมด

ผู้บริหารได้กล่าวถึงวิธีการสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ได้ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน รวมถึงการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนครูผู้สอนได้

กล่าวถึงวิธีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ได้ติดตามผลการดำเนินงาน หากพบอุปสรรคปัญหาใดก็จะ ได้รายงานให้ผู้บริหารทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๓ ที่พบ รวมทั้งปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

การสอนซ่อมเสริม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ครูมีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนเป็นบางครั้ง โดยจัดสอนแก่นักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยในช่วงคาบที่ว่างพักครู สำหรับการสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมของผู้บริหารนั้น ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่าจะสนับสนุนให้ครูมีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนให้ต่อเนื่อง รวมทั้งจะประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนด้วย ในส่วนครูผู้สอนได้แสดงความเห็นว่า จะพยายามสอนซ่อมเสริมให้ต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเองว่าเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนซ่อมเสริมมากน้อยแค่ไหน เพราะนักเรียนที่ครูสอนซ่อมเสริมให้นั้นมักจะขาดเรียนบ่อย

โรงเรียนบ้านผางาม

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนชาวไทยภูเขาของโรงเรียนบ้านผางาม มีดังนี้

1. นักเรียนขาดเรียนบ่อย เนื่องจากผู้ปกครองต้องการให้แรงงานเด็กโดยเฉพาะนักเรียนหญิงจะขาดเรียนบ่อยกว่าเด็กผู้ชาย
2. นักเรียนมีปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครู ทำให้ครูสอนนักเรียนได้ช้า ไม่ทันตามหลักสูตรกำหนด
3. มีครูไม่ครบชั้นเรียน ทำให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

ผู้บริหารและครูผู้สอนยัง ไม่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากครูสอนไม่ทันตามหลักสูตรกำหนด นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ และครูขาดการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารและครูผู้สอนต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูควรปรับปรุงวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง
2. ตั้งใจสอนนักเรียน ให้มากขึ้น
3. ติดตามผลการเรียนของได้เป็นอย่างดีต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่มี

ปัญหาทางการเรียนต่อไป

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ยอมรับว่า ครูยังไม่นิยมนำสื่อมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร และเห็นควรปรับปรุงพฤติกรรมการใช้สื่อ ด้วยการพยายามนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด ในการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งควรจัดผลิตสื่อการสอนง่าย ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น บัตรคำภาษาไทย สำหรับสื่อต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีอยู่นั้นทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อการสอนของ โรงเรียนยังมีไม่พอเพียงพอต่อการใช้งาน สื่อที่ต้องการมีและใช้เพิ่มเติม ได้แก่ บัตรคำ แผ่นป้ายล้าสี รูปภาพวันสำคัญต่าง ๆ และสื่อการสอนประกอบวิชาคณิตศาสตร์

การวัดและประเมินผลการเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ครูได้ใช้เทคนิควิธีการวัดผลการเรียนของนักเรียนหลายวิธีการ เช่น ใช้วิธีการสังเกต การซักถาม การให้ทำแบบฝึกหัด และการทดสอบข้อเขียน เป็นต้น และผู้บริหารยัง ได้ให้ความเห็นอีกว่า การวัดผลของครูยึดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลในระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2524 เป็นหลักในการปฏิบัติแล้ว แต่ครูผู้สอนกลับมีความเห็นในทางตรงกันข้ามว่า ไม่ได้ยึดตามระเบียบดังกล่าว เนื่อง

จากมีนักเรียนอีกมากที่ไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยเฉพาะกลุ่มทักษะบางจุดประสงค์นักเรียนชาวไทยภูเขาไม่สามารถมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดได้ เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มทักษะภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ข้อหนึ่งระบุว่าให้ผู้เรียนสามารถพูดสื่อความได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่ค่อนข้างยากสำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาที่ฟังปฏิบัติได้ ดังนั้นครูจำเป็นต้องผ่านปรนเกณฑ์ลงบ้าง

สำหรับการประเมินผลผู้เรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนนั้น ครูมีการประเมินด้วยการซักถาม และให้ทำแบบฝึกหัดเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการประเมินผลก่อนเรียนนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ยอมรับว่าครูขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นว่ายังไม่พึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เนื่องจากเห็นว่าสภาพอาคารเรียนเป็นแบบชั่วคราว ไม่สามารถจัดสภาพและตกแต่งให้ดูสวยงามได้เต็มที่นัก เพราะอาคารเรียนอยู่ใกล้ถนนซึ่งเป็นดินลูกรัง เวลาที่มีรถยนต์แล่นผ่านไปมาแล้วทำให้เกิดฝุ่นละอองฟุ้งกระจายเข้าสู่อาคารเรียน เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนและการจัดสภาพห้องเรียนให้น่าอยู่น่าเรียนได้ดี ผู้บริหารและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากโยกย้ายอาคารเรียนให้อยู่ห่างจากถนนได้ ก็จะสามารถจัดสภาพอาคารเรียนและห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โรงเรียนบ้านผางามได้กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมบริการสุขภาพอนามัย ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดและประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน โดยผู้บริหารและครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เนื่องจากนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ และขณะนั้นทางโรงเรียนกำลังได้รับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการจัดทำอาหารกลางวันแก่นักเรียนชาวไทย

ภูเขาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกวันจากองค์การเอกชนในต่างประเทศ สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดแล้วประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด คือ กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนชายของโรงเรียนมักจะ ไม่ยอมรับการเป็นผู้นำของนักเรียนหญิง ทั้งนี้เป็นผลจากความเชื่อของสังคมชาวไทยภูเขาผ่านมูเซอคำที่ยังถือว่า ผู้ชายต้องเป็นผู้นำเสมอ

ผู้บริหารได้ให้ความเห็นต่อการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนว่าจะพยายามหาเงินทุนทั้งจากภาครัฐและเอกชนมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ จะสนับสนุนและให้กำลังใจแก่คณะครูในการปฏิบัติงาน และจะเป็นที่ปรึกษาแก่คณะครูและนักเรียน ส่วนครูผู้สอนได้ให้ความเห็นต่อการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า จะร่วมมือกับผู้บริหารและคณะครูในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกโครงการที่โรงเรียนจัด จะเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และจะปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารมอบหมายให้ดีที่สุด

การสอนซ่อมเสริม

ผู้บริหารและครูผู้สอนยอมรับว่า ได้มีการจัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน เช่น ขาดเรียนบ่อย เรียนช้า และมีผลการเรียนต่ำ โดยจะจัดสอนช่วงหลังเลิกเรียนแล้ว แต่ก็ยอมรับว่าครูไม่ได้สอนอย่างต่อเนื่องทุกวัน ถึงอย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนซ่อมเสริม โดยจะเน้นให้มีการสอนอย่างต่อเนื่องทุกวัน รวมทั้งจะจัดให้มีการบันทึกรูปแบบการสอนซ่อมเสริมไว้ด้วย

โรงเรียนบ้านเนินหลวง

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนอุปสรรคปัญหา ดังนี้

1. นักเรียนมีปัญหากการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครู
2. นักเรียนขาดเรียนบ่อย เนื่องจากผู้ปกครองต้องการใช้แรงงานเด็ก

3. ผู้ปกครองไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเรียน ไม่ได้ช่วยกดดันนักเรียนในด้านการเรียนอย่างจริงจังขณะอยู่ที่บ้าน

ผู้บริหารยัง ไม่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไปขาดการติดตามผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และชุมชนชาวไทยภูเขายังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ต้องการให้แรงงานเด็กทำให้เด็กขาดเรียนบ่อย แต่ครูผู้สอนกลับมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ครูตั้งเป้าหมายไว้

สำหรับความเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูยังจัดได้ไม่เพียงพอเพราะขาดการเตรียมการสอนอย่างต่อเนื่อง เห็นควรปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าทุกครั้ง และควรใช้รูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลายมากกว่านี้

พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ครูไม่ค่อยได้ใช้สื่อต่าง ๆ มาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร เห็นควรปรับปรุงด้วยการใช้สื่อให้มากขึ้นกว่านี้ รวมทั้งให้มีการจัดทำสื่ออย่างง่ายเพิ่มเติมจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น สำหรับสื่อที่ขาดแคลนซึ่งโรงเรียนต้องการมีและใช้เพิ่มเติม ได้แก่ แผนภูมิการสอนภาษาไทย อุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ทุกระดับชั้น

การวัดและประเมินผลการเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูมีการใช้เทคนิควิธีการวัดผลที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การซักถาม การสังเกต การทำแบบฝึกหัด การตรวจผลงานของนักเรียน และการทดสอบข้อเขียน การวัดผลการเรียน ได้ยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 มีการประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทั้ง 3 ระยะคือ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ครูมักจะใช้วิธีการสังเกต และซักถามเป็นหลักในการประเมินผู้เรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของครู โดยเห็นว่าครูสามารถจัดได้ดี อย่างไรก็ตามผู้บริหารได้เสนอความเห็นที่ครูควรปรับปรุงตนเองอีก เพราะบางครั้งครูขาดการเสริมกำลังใจแก่เด็กอย่างต่อเนื่อง แต่ครูผู้สอนกลับมีความเห็นว่ามีควมพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนของตนเองคงไม่ต้องปรับปรุงอะไรเพิ่มเติมอีก

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โรงเรียนบ้านเนินหลวง ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดแล้วประสบผลสำเร็จมากที่สุด เนื่องจากมีความเห็นว่านักเรียนมีความกล้าแสดงออก ถึงความคิดเห็น มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันและปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วย สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดแล้วประสบความสำเร็จน้อยที่สุด คือ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ได้รับงบประมาณการสนับสนุนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ทำให้ไม่สามารถจัดได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี และโรงเรียนยังขาดสถานที่ที่เป็นเอกเทศ สำหรับจัดบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียน ขณะนี้ต้องอาศัยระเบียบหน้าต่างเรียนเป็นที่รับประทานอาหาร ซึ่งคับแคบไม่สะดวกสำหรับนักเรียนเท่าที่ควร

ผู้บริหารได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมทุกรูปแบบ จะให้คำปรึกษาแก่ครูและนักเรียน จะช่วยประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเพื่อชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญและขอรับความช่วยเหลือจากชุมชนด้วย ส่วนของครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่า จะให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกโครงการให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ของโรงเรียน และการประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

การสอนซ่อมเสริม

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ยอมรับว่า ครูยังไม่ได้จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน โดยเห็นว่าครูมีงานรับผิดชอบมากไม่ค่อยมีเวลาว่างพอที่จะจัดสอนได้ ขณะเดียวกันก็มีความคิดที่จะสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวและจะพยายามจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมต่อไป โดยจะเน้นในกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์แก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนเป็นพิเศษ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved